Helenas första kärlek. En Stockholmsroman

Bokutgåva

Stockholm. Albert Bonniers Förlag 1918

Intet är som längtans tider. – – – – – – –! Ingen vår ett skimmer sprider som en hemlig hjärtans kär. Sällan mötas, skiljas snarligt, drömma om allt ljuvt och farligt livet i sitt sköte bär!

E. A. Karlfeldt.

Maggi Willner gick fram och tillbaka i sin lilla salong och talade halvhögt. I ena handen höll hon en cigarrett, som slocknat innan hon rökt den till hälften och med den andra handen gestikulerade hon ivrigt.

Hon var en medelålders, storväxt och korpulent kvinna med ett nästan fyrkantigt ansikte, utstående kindkotor, en stor röd mun och ett par svarta, strålande ögon. Det svarta håret, vari redan silverstrimmor glänste, var benat över en låg, bred panna och uppvridet i en hög knut på hjässan. Hon var för stor för den lilla salongen, vars smäckra möbler och alla tusen småsaker voro i ständig fara att slås omkull, när hon svepte förbi dem i sin svarta sidenklänning. I soffan satt en man och följde med leende min hennes rörelser. Han kunde vara närmare fyrtio år, men leendet gjorde honom många år yngre. Det var ett mörkt, markerat ansikte, där åren ristat skarpa linjer kring ögon och mun.

Utanför rasslade mörkret som en tung järnridå ned över staden. Humlegårdens träd avtecknade sig i en mör, oredig massa, och inom lyktornas ljuscirklar blänkte kvistar och grenar svarta.

Maggi Willner stannade plötsligt mitt framför soffan.

”Och du ler, du bara ler!” utbrast hon otåligt och stampade litet med foten. Mannen tände en cigarrett och skrattade högt.

”Att tänka sig,” sade han, ”att jag — *jag* av alla skulle gifta mig med Helena, lilla Helena, som jag första gången såg i Neapel, där hon sprang omkring bland svarta italienska ungar och såg ut som en liten vit prinsessa, som råkat i lag med trollen.”

”Den lilla prinsessan har blivit stor nu,” sade Maggi avvärjande.

”Det är inte möjligt!” log han. ”Det var bestämt inte länge sedan, Helena sade mig, att hennes barnkammare i skymningen blev lik en stor, vit näckros och att gamla Sofi, som satt och stickade vid fönstret var en otäck häxa, som vaktade henne.”

”Helena är tjugu år.”

”Kanske det, kanske det!”

”Vad menar du?”

Han släckte försiktigt cigarretten i askkoppen och reste sig upp. De stodo på var sin sida om bordet och sågo på varandra.

”Jag vill inte gifta mig med Maggi Willners dotter,” sade han.

”Varför det?” frågan kom snabbt, men hon tystnade genast, som om hon ångrat den.

”Tror du då, att jag är en pojkspoling, som glömmer så lätt?”

”Det var så länge sedan nu,” sade hon lågt.

”Tiden betyder ingenting. Den gången, jag påträffade dig i ett litet mörkt hotellrum i Italien, då du var ensam och övergiven med din lilla flicka, och din man hade rymt ifrån dig, rymt som en usling från alla band och allt ansvar, då visste jag, att det var min plikt att hjälpa dig — och plikten blev kärlek.”

”Jag förstår inte, att någon kan älska mig!”

”Därför att *en* man övergav dig, tror du dig ej vara värd kärlek.”

”Tio män kunde ha övergivit mig, och jag hade ej brytt mig därom. Men det var den man, som jag älskar.”

”Som du älskade” — hans röst tycktes bönfalla.

”Nej, som jag älskar!”

”Det är inte möjligt!” sade han upprörd. ”En kvinna som du — och vad var han? En människa, som aldrig arbetade och som inte aktade den skatt, han hade.”

”Jag har sedan ofta tänkt,” sade hon långsamt, ”att det ej alls beror på, att en man ’är något’, som ni män kalla det, som vi älska honom, utan endast på att han så litet som möjligt rubbar den bild vi gjort oss av honom i vårt hjärta.”

”Men han har ju rubbat den bild, du gjorde dig av honom?”

”Nej, varför det? Jag var inte nog för honom, det kände jag.”

Han gick runt bordet och tog båda hennes händer. Dessa fasta, välformade händer, vars blotta vidrörande ingåvo en känsla av trygghet.

”Maggi Willner!” sade han. ”Jag älskar, *älskar* dig! Jag skulle vilja ropa det högt.”

”Nej för allt i världen,” utbrast hon med komisk förskräckelse, ”gör inte det! Sofi skulle kunna höra det, och det skulle förstöra min värdighet för alltid. Och se här!” hon drog honom milt fram till spegeln och böjde sig fram och granskade sin spegelbild. ”Ser du inte silverstrimmorna i mitt hår?”

”Och vad har silverstrimmorna i ditt hår med min kärlek att göra, om jag får fråga?”

”Mycket!” sade hon med blicken inne i spegeln. ”Snart kommer det att bli alldeles vitt, och jag måste sätta en liten spetsmössa på huvudet med gredelina band, och jag vet, att jag snart kommer att passa bättre till mormor än till nygift fru.”

Han släppte hastigt hennes händer och gick fram till fönstret.

”Jag förstår inte, att du alltid skall skämta,” sade han sårad. Hon tog sig med båda händerna om huvudet och nickade leende mot sin spegelbild.

”Du var en helt annan kvinna den gången i Italien. Du skulle kunnat vara en sådan där hustru, som lägger sig att dö på sin mans grav av pur hängivenhet och hjälplöshet. Och ändå älskar jag dig mera nu.”

”Jag förstår inte,” sade hon och följde med fingret det djupa vecket mellan ögonbrynen.

— — ”att någon kan älska dig,” inföll han, alltjämt med ryggen åt henne. ”Förstår du då inte, att du har något av den stora värmande solen. Vi andra ha bara fått en gnista av elden, men du ...”

”Sluta! Sluta!” ropade hon. ”Jag tål inte så mycket blommor på en gång.” Hon gick fram till honom över den mjuka mattan och lade sin hand på hans axel. ”Det är för Helenas skull, jag behåller så mycket som möjligt av humor och ungdom. Hon tror ju, att jag är änka, då jag i själva verket endast är hustru åt en förlupen man. Det var väl ej så underligt att jag tänkte på dig, när jag tänkte på Helenas framtid?”

”Skall du då aldrig glömma?”

”Aldrig! Låt oss inte tala om detta mera.”

Det blev en stunds tystnad.

”Och du blir min vän som förut,” sade hon bedjande.

Han var ej så lätt avväpnad. ”Jag har tegat alla dessa år,” sade han, ”därför att jag tänkte vänta, till dess Helena blev litet äldre. Inte kan jag vara din vän, när jag älskar dig så?”

”Ingenting är förändrat,” sade hon leende, ”vårt samtal har aldrig varit. Du vet mycket väl, att Helena och jag ej kunna vara utan dig. Ett hushåll på bara fruntimmer! Vi leva lika oregelbundet som fåglarna. Ena dagen äta vi middag klockan tre, andra dagen klockan sju, men har du inte märkt, att vi passa på tiden, när du är här!”

Han suckade. De stodo tätt bredvid varandra, och han tog hennes hand och kysste den. För första gången under samtalet fingo hennes ögon ett nästan ömt uttryck.

”Och nu tända vi lampan,” sade hon glatt.

Ljuset kastade ett hemtrevligt sken under den gröna sidenskärmen över rummet. Det speglade sig i mahognymöblernas glattpolerade ytor och lyste på en röd azaléa, till dess alla dess kalkar brunno som små eldsflammor. Maggi flyttade undan en liten fin Meissenfigur från bordet och stödde båda armbågarna mot bordsskivan.

”Låt oss nu tala om Helena!” sade hon.

— — — — — — — — — — — — —

Helena Willner kom gående från Biblioteksgatan över Humlegården. Hon gick långsamt med händerna i ulsterfickorna och smålog för sig själv. Monsieur Gaston, som hon tog franska lektioner för, hade varit lustigare än vanligt. Hon tyckte sig ännu höra hans gälla röst, när han korrigerade henne.

Det var hennes sätt att översätta Viktor Hugo, som hade bragt honom till förtvivlan.

Helena stannade under en lykta och såg upp. De svarta grenarna gnedo sig jämrande mot varandra, när vinden for igenom dem. Mellan farande skyar stack månskäran fram sitt silverhorn. Någon kom med hastiga steg gående på gången. Hon såg glöden av en cigarrett närma sig och kände plötsligt en spänning, som innan ridån drages upp för ett skådespel. Hon hörde ett buller, som om den gående stött emot en soffa eller ett träd och fram till hennes fötter slungades en fiollåda. Mekaniskt böjde hon sig ned för att taga upp den, men innan hon hunnit röra den, kom ägaren framrusande.

”Å, förlåt mig! Den har väl ej gjort er illa? Jag stötte emot något, och fiolen flög ur min hand.”

Han knäböjde, medan han talade, och öppnade fiollådan. Helena kom sig ej för med att gå, utan stod kvar

och såg på honom, under det att han i skenet från lyktan granskade fiolen. Hatten var neddragen över ögonen, så att hon endast kunde se underdelen av ansiktet. Uttrycket kring munnen frapperade henne. Det var något barnsligt, hungrigt kring mungiporna, som gav henne ett obestämt intryck av att mannen måste vara fattig.

”Ingenting har gått sönder,” mumlade han, ”inte ens en sträng har sprungit.”

Han svepte den röda sidenduken om fiolen, lade försiktigt ned den i lådan och tänkte gå vidare, då han upptäckte att Helena stod kvar. Ett ögonblick tvekade han, så räckte han henne allvarligt handen. Men hon märkte den ej, ty hon såg upp i hans ansikte.

”Jag är glad, att inte er fiol gick sönder,” sade hon sakta.

Med en tafatt, gossaktig rörelse ryckte han av sig hatten, och i det osäkra lyktskenet såg hon en massa ljust hår och ett par stora ögon, vars färg hon ej kunde urskilja.

”Adjö!” sade han tvärt och gick.

Helena kunde ej låta bli att skratta högt, då hon fortsatte förbi Linné, som reste sig likt ett ärevördigt spöke ur blomplanteringen. Hon sprang uppför trappan, ivrig att få berätta den lilla episoden för sin mor, men då hon hängde upp hatt och kappa i tamburen, fick hon för sig att hon ingenting skulle säga. Hon gick ut i köket till Sofi, som med viktig min i sitt äppelrunda ansikte stekte kotletter, så smöret fräste i pannan.

”Är Sofi tokig!” ropade Helena. ”Kotletter till kvällen!”

”Herr Brandel är här,” sade Sofi och vände en kotlett.

”Jaså, är det därför Sofi tillreder den gödda kalven!”

Hon snattade ett par kakor och gick in i salongen. Maggi och Brandel tystnade hastigt, när hon kom in. Hon kröp upp i soffhörnet och log vänligt åt dem båda. Hon satt där uppkrupen som en liten mjuk kissemiss och flickade då och då in ett ord i samtalet med sin klara, barnsliga röst.

Under kvällens lopp såg Brandel oupphörligt på Helena, och det föreföll honom, som om han den kvällen sett henne för första gången. Hon var liten och spädväxt med ett mjukt, oregelbundet ansikte och en mun, som lyste röd mot hyns blekhet. De grå ögonen glänste som två pärlor, och det ljusa håret föll i en yvig lugg ned i pannan. Svagt, ljust fjun skuggade kinderna. Fjunen syntes endast i vissa dagrar, men gåvo en obeskrivlig charm åt hela ansiktet.

När Helena den kvällen lagt sig, spratt hon plötsligt upp ur sängen. Ett starkt, vitt sken upplyste rummet. Kunde det redan vara morgon? Hon smög sig ur sängen och fram till fönstret och drog upp gardinen. Därute flödade månskenet i en bred, vit ström över staden. Alla konturer blevo onaturligt skarpa i det starka ljuset. Skorstenarna på huset mitt emot sågo ut som stora, svarta kattor, sittande på huk redo till språng, och Helena kröp i säng med en känsla av att vara en liten, oskyddad varelse, prisgiven åt den stora, okända natten.

Från Slussen över till Grevbron kom i den grå morgondagern en båt långsamt roende. Den starka strömmen försökte oupphörligt kränga båten åt sidan, men ett par kraftiga årtag förde den varje gång åter i rätt kurs. Skeppsholmskyrkans kupol tycktes förlora sina konturer i dimman och svälla ut till en stor, oformlig ballong. I den tidiga morgonstunden övade sig en matros med att blåsa tapto. Ljuden kommo spruckna och hesa och förlorade sig i kvarteren kring Nationalmuseum.

David Hencke, violinisten i hovkapellet, kastade hatten i botten på båten och tog nya tag. Han hade ej rott på

länge och njöt av den sköna rörelsen. Det ljusa håret reste sig för vinden och ansiktet, som var blekt av nattvak, började få färg. Han hade fått tag i båten nere vid Slussen och rott ut i den alldeles i tankarna, egentligen för att han ansåg, att en båt var till för att ro uti, oavsett vems den nu kunde vara. Närmare Grevbron började han känna sig som en tjuv och såg sig försiktigt om efter polisen, men polisen var för tillfället inne hos portvakten i n:r 11 och drack skållhett kaffe på bit. Med ett utseende, som om han hade ägt en jakt, landande David Hencke vid Grevbron, kastade repet om en järnkrok och fortsatte uppåt Östermalm med hatten på nacken. Utanför ett hus stannade han och började leta efter portnyckeln. Han hittade åtskilligt i sina fickor, såsom småslantar, en stämgaffel och en parfymdoftande damnäsduk, men ingen nyckel. Han såg sig om efter något att kasta på fönstret, men då han ej fann något, satte han på gatpojksvis två fingrar i munnen och visslade gällt. Efter en stund, då han blivit röd i ansiktet av ansträngning, öppnades ett fönster i första våningen, och ett rosigt flickansikte, omramat av en stor nattmössa, uppenbarade sig.

”Är du alldeles vild!” ropade hon. ”Väcka mig mitt i natten!”

David kisade muntert upp mot fönstret. ”Mitt i natten! Klockan är halv sju, och jag steg upp tidigt för att ...”

Flickan i fönstret gapskrattade. ”Jo, du är dyrbar!” utbrast hon. ”Var har du varit?”

”Var snäll och kom ner och öppna.”

Fönstret stängdes med en liten smäll, och efter några ögonblick öppnades dörren av en mycket omornad flicka insvept i ett rött täcke. Under tystnad gingo de båda syskonen uppför trappan. I dörren till sitt rum vände sig David om.

”Om det skulle hända dig något liknande, så vissla bara på mig!” sade han.

Inkommen i rummet, vars röda schaggmöbler och förstorade porträtt av konungen och drottningen tydde på billigt inackorderingsställe, slog han sig ned vid skrivbordet och drog upp pengarna ur fickorna och ett par sedlar ur skrivbordslådan.

”Det är följden av att aldrig skriva upp,” tänkte han nedstämd. ”Pengarna bara försvinna.”

I ett plötsligt utbrott av energi började han klottra några siffror på ett papper, men då han efter en stund upptäckte, att det mesta måste komma under den visserligen praktiska, men föga tillfredsställande rubriken ”diverse”, tumlade han i sängen påklädd och somnade, då solen kastade sina första strålar in genom springan i gardinen över det dammiga skrivbordet och den nötta möbeln.

Solen steg allt högre på himlen och lyste på onda och goda. Dess strålar tycktes ha samma verkan som en käpp i en myrstack, ty på gator och torg vimlade människorna ut. I Norrström blänkte vattnet som ett strömmingsstim i solskenet, och skärgårdsbåtarna kilade av och an, ilsket tutande, då de möttes.

I Helenas lilla vita flickrum hade Sofi redan tassat ut och in ett par gånger med skodon och varmt vatten. Helena satt i sängen och försökte besluta sig för att stiga upp. Hennes ögon kisade mot den skarpa dagern, och hennes hår var flätat i en lustig, styv fläta uppe på hjässan, vilket kom henne att likna en kines. Nu bar Sofi in teet till Maggi och med ett språng var Helena ur sängen, svepte om sig den vita, mjuka nattrocken och gick in i det andra rummet. Det hade blivit en kär vana hos dem att dricka teet i morgonrockar, uppkrupna i vars en stor länstol vid fönstret. De hade många sådana små bortskämda vanor, som passade lika väl i deras liv som de myckna blommorna i deras rum.

Alla Helenas dagar förgingo så drömlikt, att hon tyckte, de ej skulle lämna något spår i hennes tillvaro. Hon bar ständigt på en längtan att något skulle hända, något som skulle förändra hennes liv och göra det mer likt hjältinnornas i hennes romaner. Långt borta vid hennes tankars horisont skymtade hon kärleken som en svag

morgonrodnad. Liksom mohammedanerna, när de bedja vända sina ansikten mot det heliga Mecka, så vände sig hela Helenas väsen mot detta åtråvärda okända. Drömmarna samlades som skuggor omkring henne. Den bittra verklighet, som hade jagat bort drömskuggorna från hennes mors liv, hade hon ingen aning om, och Maggi lät henne ej heller veta något. Hennes tid förgick som så många andra flickors ur hennes krets. Hon sydde litet, spelade litet, promenerade och gick i hushållet: d. v. s. lade upp kakor. Hon talade aldrig förtroligt med någon människa, och hennes sätt utmärkte sig i allmänhet för en förbehållsamhet, som i själva verket var ovetenhet och plågade henne som ett fel, hon ej visste, hur hon skulle avhjälpa. Så blev hennes värld så liten, att hon stötte emot dess tak och väggar, vart hon vände sig. Om kvällarna brukade hon ligga länge vaken och stirra ut i mörkret, och då kretsade hennes tankar i ett kring henne själv, icke kring Helena Willner sådan hon i verkligheten var, utan kring ett slags idealiserad Helena Willner, som upplevde de underbaraste saker.

Utan att veta det, var hon en stor egoist. Allting i hemmet rörde sig omkring henne. När Helena var glad, utvecklade Maggi den oförbrännerliga humor, som var hennes egentliga natur, och var Helena ledsen, sjönk Maggis hjärta ända ner i fötterna. Hon älskade sin mor, därför att hon var en del av hennes dagliga liv, men hon förstod henne ej riktigt och hade en känsla av att själv ej vara fullt förstådd. Maggi å sin sida tyckte, att denna unga flickas själ var som pärlan i en snäcka, och att man ej fick öppna snäckan med våld. Så levde dessa båda tillsammans, i själ och hjärta främmande för varandra, men beroende av varandra i minsta småsak.

Denna morgon berättade Maggi, vad hon drömt under natten. Med en vidskepelse, som hon insupit i Italien, fäste hon sig vid drömmar och försökte i dem se tecken och under. Vad trodde Helena, det kunde betyda, att hon drömt, att en svart lejoninna kommit spatserande på Karlavägen! Helena trodde ej, att det fanns svarta lejoninnor, för övrigt intresserade hon sig mycket litet för Maggis drömmar. Men Sofi, som stod i dörren, sade med ögon runda som en ugglas, att det betydde olycka. Maggi bredde långsamt smör på ett franskt bröd.

”Men svart betyder ju lycka i drömmar,” sade hon. Men Sofi höll fast vid, att det betydde olycka. Helena såg leende från den ena till den andra. Maggi liknade själv en stor, svart lejoninna, där hon satt uppkrupen i stolen med det svarta håret utslaget och de svarta ögonen lysande.

”Men jag är ingen lejonunge!” tänkte Helena.

Dagen låg framför henne, lång och solig, likadan som gårdagen och förmodligen även morgondagen. Gökklockan i salen hade ropat ”kucku” många gånger, innan Helena beslutat sig för att gå ut. Hon hade suttit fördjupad i en roman, som i fråga om kärlek ej kunde lämna mycket övrigt att önska. Nere på gatan vände hon sig om och nickade upp mot fönstret, och Maggi som stod där, kände en viss stolt äganderätt till den lilla flickan i den grå promenaddräkten med den stora grå hatten med skära rosor.

Helena var på väg till en god vän uppe vid Johannes. Denna vän, som var några år äldre än Helena, skrev saker i tidningarna och bodde hos sin mormor, som såg ut som en blandning av häxa och spåkäring. Nana själv hade något av trollblod i ådrorna, som både förskräckte och förtjuste Helena. De hade träffats en sommar, och Maggi hade en tid varit tämligen tveksam om lämpligheten av Nana som Helenas vän, men Nana hade avgjort saken en gång för alla.

”Jag är inte farlig alls!” hade hon sagt till Maggi. ”Det jag vet för mycket, ni förstår, talar jag inte om för Helena, och hon roar mig så.”

Det var ej lätt att säga, vem som var mest road av den andra: Helena av Nanas noveller och berättelser om sitt liv, eller Nana av Helenas drömmerier och tafatta grepp på verkligheten.

”Ser du min lilla vän,” brukade Nana säga, ”när jag föddes, var min mor så sjuk, att barnmorskan glömde alla försiktighetsmått för att trollen ej skulle få tag i mig, och följderna visade sig snart nog!”

Hon var grovt och starkt byggd, med ett regelbundet ansikte, som var vackert i profil, men alltför brett en face. Ögonen voro klara och bruna som ekorrögon, och hakan sköt ut djärv, bred och kluven och gav karaktär åt hela ansiktet. Denna haka tillika med ett fullkomligt avväpnande leende gjorde, att man ej så lätt glömde hennes ansikte. Själv ansåg hon sig ful och lapsk och använde mycket liten tid på sin toalett.

Helena strävade uppför alla trapporna till Johannes. Däruppe var det tyst och fridfullt. Ljuden från staden trängde endast stötvis ditupp, och på kyrkogårdsgången hoppade barnen hage.

Nana kom och öppnade. ”Du får skylla dig själv,” sade hon, ”men jag har en musiker här, som skall komponera något till ett drama jag skrivit.”

”Då kanske jag kommer olägligt?” Helena stängde dörren och steg in. Vilken tid man än kom på dagen, luktade det alltid mat i den lilla mörka tamburen.

”Du tycks då vara tämligen säker på att vara välkommen!” skrattade Nana och öppnade dörren till sitt rum. Ur en stol vid fönstret reste sig en ung man.

”Herr Hencke — fröken Willner,” presenterade Nana. Helena kände genast igen honom från gårdagen, men han tycktes ej känna igen henne. Nana satte sig i skrivbordsstolen och fortsatte läsningen av sitt manuskript, och Helena blev anvisad soffan. Hon satt där stel och besvärad och kände hela tiden hans blickar, utan att våga se upp. Han lutade sig tillbaka i stolen och betraktade henne under halvslutna ögonlock.

”Världens minsta fötter!” tänkte han och log för sig själv. Från fötterna vandrade hans blick till händerna, som även vunno hans obetingade gillande. Så höjde han blicken till hennes ansikte, men slog genast åter ned den och började om från fötterna igen. Han kände mycket väl igen henne. ”Hon tycker nog, att jag är en tölp,” tänkte han och kände sig som en stor klumpig björn framför henne. När han för fjärde gången lyfte sin blick till hennes ansikte, sköt blodet i flammor upp i hans kinder, ty hon mötte hans ögon med en lugn, klar blick. De grå ögonen gjorde honom förvirrad och osäker. Hans blick irrade kring rummet för att åter stanna på hennes ansikte. Ett ögonblick tycktes tiden stå stilla i det lilla rummet, som doftade av dammiga böcker. Nanas höga, entoniga röst kom långt bortifrån, och någonstädes i fjärran ringde en kyrkklocka. Helena slog ned ögonen, och tiden fortsatte sitt lopp. När Nana slutat och frågade, om han kunde komponera något till det, såg han förvirrad upp. Åter mötte han de grå ögonen, och han log plötsligt emot dem, ett hemligt, förstående leende, som ett barn, vilket blivit ertappat.

”Får jag taga med mig det hem?” sade han.

En jungfru med ett hår så rufsigt, att man ovillkorligen med fasa måste tänka på de hårstrån, som skulle hamna i maten, uppenbarade sig nu och underrättade Nana, att det var telefon till henne.

De voro lämnade ensamna i rummet.

”Jag mötte er i går!” sade han stelt och allvarsamt.

En oemotståndlig skrattlust kom över Helena. Han såg så olycklig ut, där han stod med rynkade ögonbryn och valde orden. Hon började på en mening men brast i skratt.

”Vad är det, som är så lustigt?” frågade han oroligt.

”Allt — alltsammans!” sade hon.

Han fann ej förklaringen tillfredsställande. Åter tänkte Helena säga något, men minnet av fiollådan, som slungats emot henne i mörkret, uppväckte på nytt hennes skrattlust. De stodo tysta, båda i hemlighet lyssnande efter Nanas steg. Han hade ingen aning om, vad han skulle säga till denna lilla flicka, som var så olik alla, han kände. Men något måste ju sägas. Hon hade gått fram till fönstret, och han såg endast konturen av en mjuk kind.

”I morse när jag kom hem,” började han.

Hon vände sig snabbt om.

”Kom ni hem i morse?” frågade hon häpen.

”Ja, det händer väl ibland!” sade han litet överlägset. ”Har ni aldrig varit ute en natt?”

Nej, det hade Helena inte.

”Min syster sover också helst om nätterna!” Han hade tänkt säga ”snarkar”, men hejdade sig i tid.

”Har ni en syster?”

”Ja,” nu började han känna sig på säker mark, ”hon är vid baletten. Det är ett styvt arbete.”

”Jag kan tro det!” mumlade Helena. Hon hade aldrig känt någon så intimt lierad med baletten. ”Och ni själv?” sade hon undrande.

”Spelar i kapellet!” svarade han kort.

Hon fick en känsla av, att detta var något, hon ej borde röra vid, men fortsatte dock.

”Blir det ej tröttsamt att hålla på så där kväll efter kväll?”

”Det är vanan, som gör det.”

Hon kände sig förvirrad. Vem var egentligen den där trumpne mannen framför henne! Och varför var han inte entusiastisk över sin konst?

”Ser ni,” sade han och såg upp med ett skälmaktigt leende, ”jag kunde lika väl göra något annat och kanske göra det bättre. Men när man fått en fiol i handen, från det man är fem år, är det ej så gott att sedan bryta sig en annan väg. Alla i vår släkt äro konstnärer, och ingen har vågat vara något annat.”

Hon stod bredvid honom och blickade allvarligt upp i hans ansikte. ”Skulle ni vilja det?” frågade hon.

Han såg leende ned på henne. Instinktivt förstod han, hur ovetande och oskyddad hon var, trots det att hon i samhällsställning stod högre än han.

”Så litet ni förstår!” sade han, utan att tänka på, att orden kunde vara sårande.

Hon tog hastigt sina handskar, som lågo på skrivbordet, och gick mot dörren.

”Hälsa Nana!” sade hon. ”Jag går nu.”

”Vad nu då, blev ni ond?” Med förtjusning såg han rodnaden stiga som en purpursky upp i detta bleka, fina ansikte.

Nej, Helena var ej ond, men något i hans ögon och röst, som hon ej förstod, gjorde henne helt förskräckt.

Hon öppnade dörren och gick ut ur rummet. Han grep sin hatt och följde efter henne genom den matluktande tamburen. När Nana efter en stund kom in, var rummet tomt, och manuskriptet låg kvar på skrivbordet.

Helenas liv var sedan en tid fyllt av spänning. David Hencke tycktes bo på gatorna. Hon kunde ej gå ut ett ärende utan att stöta på honom, och ofta stannade de och talade med varandra. Hennes drömmar kretsade ej längre kring henne själv. En människa hade inträngt i hennes drömvärld för att snart helt behärska den. Han var en ypperlig gestalt att drömma om och idealisera, ty han sade mycket litet själv. Han hyste en inrotad misstro både mot hennes kön och hennes klass och var dessutom ej säker på, att han uttryckte sig fullt korrekt. Så blev det mest hon, som talade. Han gick vid hennes sida, tyst och fåordig och insköt då och då ett: ”Jag förstår!” och såg på henne med en blick, som ej längre skrämde henne som den gången hos Nana. Helena behandlade honom i början som en den lustigaste leksak. Så snart hon upptäckte, att det egentligen var hon, som hade övertaget, blev hon lik ett barn, som plockar sönder en leksak för att se, ”vad som finns inuti”. De voro lika två fäktare. Helena föll ut, orädd och obetänksam, ivrig att komma honom så nära inpå livet som möjligt. Han skötte sig med klok och kall beräkning och blottade sig aldrig. Hon, som aldrig förtrodde sig åt någon människa, berättade honom allt om sig själv, och hon tycktes honom som en underbar, främmande blomma. Ingen av dem kände till de kretsar, den andra levde i. De kommo från vars en värld, som de å ömse håll betraktade med en massa fördomar, men voro nyfikna på att få lära känna.

Helena undrade mycket över, hur en flicka vid baletten levde. Från romanerna hade hon ju ett recept på balettflicka: smink, lättsinne och champagne. Men när hon en gång mötte Mayta, vars namn var en förvrängning av Maria, såg hon ut som en liten snäll familjeflicka, och hennes stora, blå ögon hade ett så barnsligt uttryck, som om hon ännu lekte med sina dockor. Helena var förargad på sig själv över att detta kändes som en missräkning. David höll mycket av sin syster och var stolt över henne.

”Hon blir premiärdansös till sist!” sade han en gång. De stodo på Djurgårdsbron och det blåste hårt, så att Helena måste hålla i sin hatt. Han log mot henne.

”Jag önskar nästan,” sade han, ”att hatten blåste av er, så att jag fick se allt ert ljusa hår flyga för vinden!”

Det var första gången, han hade gjort en rent personlig anmärkning, och hon rodnade ända upp till pannan.

”Så där ja,” hade han skrattande sagt, ”spring nu inte er väg igen!”

David Hencke var några och tjugu år, men hans liv hade i själva verket förflutit lika lugnt som Helenas. Musiken var ej en passion hos honom, den var honom snarare tämligen likgiltig. Icke så att han ej ansåg sig höra till det stora rike, som kallas ”Konstens barn”. Men han räknade sig dit på samma sätt som en skomakare anser sig höra till skomakareskrået och en skräddare till skräddareskrået. Det ingick varken entusiasm eller glädje i hans arbete. Han hade ej läst mycket och ej tänkt mycket, och sålunda föreföllo honom livets problem ganska enkla, eller rättare sagt: livet innehöll inga problem alls för honom. Ännu så länge var livet endast ett dukat bord, där han tog för sig med fulla händer, utan att vare sig tacka för maten eller bedja om den. Han var mycket god, men detta var ej en hårt förvärvad dygd, ty han var det av naturen. En stark vilja, som ännu så länge mest yttrade sig i envishet, var ett annat utmärkande drag hos honom. Hela hans sinne var friskt och obesmittat, och det var detta, som för Helena omedvetet, utgjorde hans förnämsta dragningskraft.

Dagarna blevo allt längre och ljusare. Solen började värma. Stor och grann strålade hon från en molnfri himmel, speglande sin skönhet i allt vatten, som kringflyter Stockholm.

Det var en av dessa dagar, som Helena och David Hencke för första gången stämde möte med varandra. Helena hade tveksamt avgivit ett halvt löfte att komma, och David Hencke gick fram och tillbaka vid

fyratiden på Riksbron och väntade. Han hade stuckit händerna djupt ned i ulsterfickorna och fick många ovänliga knuffar av de förbigående, men i dag brydde han sig ej om knuffar. Han stödde armbågarna mot broräcket och såg ned i vattnet. Vinden kom farande över Strömmen och dansade lustigt om med vågorna.

”Inte kyssa henne i dag! Inte kyssa henne i dag!” sade han lågt ned mot Strömmen. Vattnet, som forsade kring bropelarna, sprutade i en hög stråle upp i luften.

”Inte så! Inte så!” mumlade han förmanande.

En gammal fröken i violett, som gick förbi med sin älskade knäracka på armen, gav honom en knuff med sin vassa armbåge. Han snodde hastigt runt och stod ansikte mot ansikte med Helena. Ett ögonblick tyckte han, att orkestern sänkte sig ned över hans huvud, och genom bruset såg han Helenas grå ögon stråla emot sig, och när molnet seglat vidare, ännu tonande högt uppe i luften över riksdagshuset, visste han, att han skulle handla tvärt emot de ord, han nyss anförtrott Strömmen.

De vände av inåt ”Gamla staden”. Han, bredaxlad och trygg med litet vaggande gång, och hon, trippande med små, snabba steg bredvid honom. På Västerlånggatan fingo de tränga sig fram mellan en massa människor, vilket hindrade dem från att tala förtroligt.

”Det finns ett trevligt konditori här i närheten,” sade han.

Helena hade stannat framför en liten butik, där en väldig hatt med en sky av crèmefärgad tyll tronade. På ena brättet satt en skär ros.

”Skall jag köpa den åt er?” log han. ”Den skulle nog klä’ er.”

”Hon såg leende upp till honom. ”Bär ni alltid slokhatt?”

”Ja,” sade han. ”Det måste en artist ha.”

Det var en viss ironisk klang i hans röst, som kom Helena att hastigt tillägga: ”Var ligger konditoriet?” Och de gingo dit.

I ett litet mörkt rum inåt en av dessa Stockholmsgårdar, som likna brunnar, serverade en uppasserska med en byst, som hotade att spränga det vita spetslivet, dem kaffe och kakor. De gnabbades som barnungar om vem, som skulle taga största kakan, och när Helena slutligen stoppade den i munnen och svalde och svalde, så att tårarna stego henne upp i ögonen, tog han henne om axlarna och skakade henne.

”Lilla stygga flicka!” sade han leende.

Deras ansikten voro mycket nära varandra. Plötsligt blevo de allvarliga, och han släppte hennes axlar. De sutto tysta en stund. Helenas händer darrade så, att hon måste knäppa samman dem i knäet. Han knöt handen i fickan och såg rätt framför sig.

”Inte nu! Inte nu!” sade han tyst för sig själv.

Helena lutade sig tätt intill honom. Bredvid sig såg han en röd kind med lätt silverskimrande fjun som på en persika. Åter en stund, som tycktes honom timmar. Så möttes deras ögon i en lång, djup blick, och han såg i de grå ögonen alla drömmar, som flutit upp till ytan, liksom näckrosor i ett klart tjärn. Hennes röda mun darrade litet.

”Du *får* kyssa mig!” sade hon.

”Säkert?” frågade han allvarligt.

”Ja!”

Åter darrade den röda munnen. Då tyckte David Hencke för andra gången den dagen, att orkestern sänkte sig ned över honom, och vid violiners och cymbalers klang tog han den första kyss, Helena givit en man.

Efter en stund kunde de åter höra staden brusa förbi därutanför. Bilarna skramlade mot gatstenarna, så att fönstren skakade ända in på gården, och trampet av många fötter ljöd mot stenläggningen i ett regelbundet aldrig upphörande tempo.

”Blev det inte roligare så?” Han såg upp till henne under lugg. Så tog han hennes hand och bet litet i lillfingret.

”Aj, du stora björn!” skrattade hon. ”Du skulle kunna äta upp mig bit för bit.”

All den glädje, som legat bunden i hennes inre, spratt upp som en frisk källåder. Det log och lyste inne i hennes ögon. Hon strök honom över huvudet.

”Jag är glad att du har en så vacker form på huvudet!” sade hon.

”Sådana små, små händer!” sade han beundrande och bredde ut den ena som en solfjäder i sin stora hand. De hade upptäckt ett nytt rike och voro beredda att taga dess härligheter i besittning stycke för stycke. Han grep henne hårt om handleden.

”Du får inte tala om det här för någon!” sade han.

Tanken på hennes mor kändes som en plötslig smärta.

”Varför det?” Hennes röst var förebrående.

De släppte varandras händer och sågo på varandra som två främmande människor. Båda kände den djupa klyfta, som låg emellan dem.

”Är det — är det,” sade hon tvekande, ”*det,* att du inte ännu kan tänka på att gifta dig med mig?”

Han undvek hennes ögon. En kund ute i boden begärde med hög röst ett par bakelser till. David Hencke såg ned på bordet. Så enkelt alltsammans var för sådana där små flickor! Kyssar! Giftermål! Som om det vore så förfärligt lätt! Hon såg hans nedslagna min. Var glädjen redan slut? Och med en känsla av att hon kunde ge mycket mera, än hon någonsin skulle få igen, lade hon båda armarna om hans hals: ”Bry dig inte om att tänka på det nu!” sade hon och kysste honom.

Det hade äntligen blivit natt! Helena hade längtat efter natten som efter en förtrogen vän, allt sedan hon på förmiddagen skilts från David Hencke. Hon låg nu och betraktade månskenet, som bildade en bred väg fram till hennes säng. Med stora, drömmande ögon såg hon framför sig. Hon hade bara en enda tanke: Han kysste mig! Han kysste mig!

Allting annat var overkligt. Huset mittemot, som reste sig likt ett hiskeligt vidunder i månskenet, de vita möblerna, som tycktes utstråla ljus, tavelramarna, som glänste matt på väggarna och hennes egna händer, som sågo ut som två ljusa fläckar mot det mörka täcket. Hon kunde icke minnas gårdagen eller dagarna förut. Nuet uppfyllde henne så helt, att hon varken kunde se bakom sig eller framför sig. Hon var icke densamma Helena Willner, som på morgonen suttit och borstat håret framför spegeln. Fastän hon ej kunde minnas de närmaste dagarna, kommo oupphörligt bilder från hennes barndom för henne. Saker, som då

tycktes henne utan betydelse eller som hon glömt, fingo nu en oerhörd betydelse i hennes ögon, och hon smålog för sig själv, ty alltsammans bildade en enda kedja, och kedjan ledde rakt fram till det där ögonblicket denna förmiddag, då David Hencke kysst hennes mun. Hade hon då hittills gått alldeles blind? Hon kände en riktig medömkan med sig själv. Hur hade hon kunnat leva?

”Jag älskar dig! Jag älskar dig!” viskade hon ut i mörkret och tryckte händerna hårt mot bröstet. Hon tyckte sig känna hur livet växte inom henne, och med ögon bländade av tårar upprepade hon oupphörligt:

”Jag älskar dig!”

Hon märkte icke, hur timmarna gingo. Månskenet uppfyllde hela rummet, så att det blev lika ljust som på dagen. Plötsligt spratt Helena till. Dörren öppnades och Maggi kom in. Hon gick fram till sängen.

”Lilla barn,” sade hon och svepte med en rysning nattrocken tätare kring skuldrorna, ”ligger du ännu vaken?”

”Att inte mamma har somnat?”

”Nej, jag kunde inte somna, och så såg jag i dörrspringan, att det var ljust inne hos dig.”

Hon satte sig på sängkanten. ”Lilla Helena! Lilla Helena!” sade hon och strök över Helenas upphettade panna. Helena slog armarna om hennes hals. I en skälvande omfamning gav hon luft åt all sin ömhet, och Maggi, som ingenting visste, kysste hennes panna till godnatt. Länge låg Maggi sedan och stirrade ut i mörkret, grubblande över Helena, och med ångest kände hon, att hon ej skulle kunna leda sin flickas liv, som hon själv ville det. Helena måste gå sin egen väg, leva sitt eget liv, medan Maggi, som skulle velat göra allt för henne, ej ens kunde flytta undan en skarp sten från hennes fot.

Nana kom in i vardagsrummet. De svarta ögonbrynen voro sammandragna, så att de bildade ett vågrätt streck över ögonen, och kring munnen var en skarp linje. I timmar hade hon skrivit på en novell, som till sist blivit alldeles ohanterlig, och hon hade en känsla av att hon ville taga hjälten om axlarna och ruska honom.

Fru Gade satt vid fönstret med det skarpa fågelansiktet böjt över en stickning. Hon såg ej upp, då Nana kom in. Nana slog sig ned i soffan och knäppte med fingrarna. Strumpstickorna klirrade mot varandra, och gumman hade ett egendomligt sätt att andas i små hastiga snabba andetag, som om hon alltid hämtade sig efter en språngmarsch. Ju häftigare Nana knäppte med fingrarna, ju ivrigare stickade gumman. Det var som en kapplöpning. Slutligen lutade sig Nana fram, såg upp på henne och skrattade.

”Varför slår du inte handen i bordet och ber mig vara tyst?” sade hon och den djupa skuggan i hennes ekorrögon lättade litet.

”Därför att jag då skulle tappa en maska,” sade gumman kort.

Nana steg upp och började gå fram och tillbaka. Rummet var litet med lustiga gamla möbler, som både voro nötta och skamfilade, men hade ett visst humoristiskt utseende. Där var t. ex. en vilstol, som sträckte ut en knotig arm, den andra hade gått förlorad i en flyttning och aldrig blivit ersatt. På väggen satt en gammal förgylld spegel, men örnen, som stolt lyfte sina vingar till flykt, hade mistat huvudet. Nana stannade framför spegeln och betraktade tankfullt den flygande örnen, så brast hon i skratt.

”Så lika oss de här gamla möblerna äro!”

Fru Gade brummade litet. ”Jag kan ej se att vi äro lemlästade på något sätt. Kom nu inte med några djupa symboliska meningar!” Hon lyfte upp ansiktet. Hon hade samma bruna, klara ögon som Nana, men de voro smalare, vilket gjorde blicken skarp.

”Jo,” sade Nana och rynkade ögonbrynen, ”vi äro lemlästade inuti hela familjen. Inte du mormor, inte du!” Hon sträckte avbedjande fram händerna. ”Men jag och syskonen! Vi äro skurna efter för stora mått, som vi aldrig kunna växa i. Det är ett elände.”

”Nana!” sade fru Gade och betraktade henne ogillande.

”Jo, det är sant i alla fall,” sade Nana. ”Vi ha bara fått längtan efter storverket, men icke förmågan att utföra det. Det hade varit bättre att vi fått lära oss ett hederligt yrke, men konsten var över allt annat. Så snart någon av bröderna lyckats taga en examen, upptäcktes det plötsligt, att han hade röst eller anlag för målning, och strax skickades han utomlands för att utbilda sig. Och vad har det blivit av dem? Vagabonder och stråtrövare hela flocken!”

”Nana!”

”Jo, det är sant, och jag är inte bättre själv.”

Hon sträckte lättjefullt händerna mot taket.

”Om jag kan skriva en dag, så fattas det mig idéer och har jag idéer, så kan jag inte skriva. Varför blev jag inte sömmerska!”

”Hur gick det med Rosa i din novell Elden?”

”Hon brann upp, tror jag. Jag kastade henne i brasan.”

”Du behandlar dina alster, som de romerska kejsarna martyrerna.”

”Med den skillnaden,” inföll Nana, ”att när martyrerna brunnit upp, var kejsaren av med dem, men mina stackars hjältar och hjältinnor uppenbara sig för mig dag och natt och ha inte ens försyn för mina söndagar.” Hon skakade på huvudet. ”Det är inte roligt minsann, att ha hjärnan proppfull av dem. Neej då!”

”Stackars min lilla flicka!” Skärpan i fru Gades ögon mildrades. ”Kom hit och berätta för mig om din sista novell.”

Hon tröttnade aldrig på att lyssna till Nanas historier. Själv hade hon den orimligaste fantasi, och ibland kunde de båda sitta och fantisera i skymningen, till dess den grå väggen tycktes dem som en ridå, vilken när som helst kunde dragas upp för ett sällsamt skådespel.

Nana hade börjat berätta, då dörren öppnades och en herre steg in. Bredaxlad och ståtlig fyllde han hela dörröppningen. Fru Gade skuggade för ögonen.

”Vem är det?”

Han satte ett par fingrar i västhålan och skrattade högt. Det grå håret var uppstruket över den höga pannan och ur det kraftiga ansiktet lyste ett par blå ögon, som ännu hade bevarat den unge mannens livslust och glädje.

”Känner du inte igen mig?” sade han.

”Tänd ljuset Nana!” sade fru Gade hastigt.

Ljuset upplyste rummet, och fru Gade reste sig till hälften upp ur stolen.

”Det är Georg Willner!” sade hon vänd mot Nana.

”Som välkomsttal betraktat var det där tämligen litet blomstersmyckat!” han höjde sig litet på tåspetsarna. ”Var det inte länge sedan du såg mig?”

”Jo,” sade den gamla kärvt.

Under den korta blå kavajen skymtade en blåprickig sammetsväst och kring halsen var en stor svart sidenhalsduk vårdslöst knuten.

”Har du börjat måla?” frågade fru Gade sarkastiskt.

Han drog litet i västen. ”Det är bara attributen jag håller mig med.”

”Så var det alltid,” mumlade fru Gade, och hon mindes Georg Willner från den tid, då han läste juridik i Uppsala och åt sina middagar hos henne, ännu ogift, men redan då rätt erfaren på alla livets områden. Han steg in och slog sig ned vid bordet. Fru Gade slöt ögonen och trummade med knogen mot stolskarmen.

”Och var är *hon?”* frågade hon långsamt. Nana betraktade honom uppmärksamt och kände sig mot sin vilja tilltalad av hans utseende.

Han spärrade upp ögonen i yttersta förvåning.

”Vilken hon?”

”Den gången du rymde —”

Åter skrattade han högt, och de vita tänderna lyste i det bruna ansiktet.

”Ack, vilken naivitet. ’Den gången du rymde,’ som om Georg Willner skulle rymt bara en gång! Jag ger mig alltid av förr eller senare. Helst förr! Ett enformigt liv passar inte min — min idévärld.”

”Jaså!” sade fru Gade kort.

Det blev ett ögonblicks tystnad.

”Det där är min dotterdotter Nana.”

Han böjde sig fram och såg upp i Nanas ansikte med ett leende.

”Det är en hel del i det där ansiktet, som jag känner igen. Jag var mycket förälskad i er mor. Det var ju länge sedan hon dog.”

”Ja, men jag är inte alls lik henne.”

”Jo, något kring munnen och i blicken!”

Fru Gade såg forskande på honom.

”Men det var någon du rymde med?”

Han höjde skrattande händerna.

”Å, ni kvinnor, så fort det är någon romantik med i spelet! Ja, det var någon! Om du menar den gången, jag lämnade äktenskapets lugna hamn. ” Han såg på Nana med ett spefullt leende. ”Det var en blond wienska, som hette Katinka med blida, sorgmodiga madonnaögon, vilka lika illa passade henne, som det övriga av hennes utseende och sätt skulle passat madonnan. Och vi bodde i en liten ateljé i Wien, där vi inte målade,

men älskade varandra, till dess en österrikisk borgherre uppenbarade sig, som hade vackra smycken att ge bort, och så befann jag mig en vacker dag ensam i ateljén tillsammans med en liten svart kattunge, som brukade komma om morgnarna och få grädde av Katinka. C'est l'amour!”

Nana såg på den huvudlösa örnen. Hans ord hade uppväckt en obestämd längtan efter äventyr, resor och hela det liv, som hon endast hade upplevat i sin fantasi.

Han fortsatte att tala om sina resor på sitt livliga sätt, och som på en skioptikonduk trollades den ena bilden efter den andra fram för Nanas ögon. Han vände sig hela tiden till fru Gade, men Nana hade en känsla av att han observerade varje hennes rörelse. Plötsligt hejdade han sig.

”Nej,” sade han. ”Jag blir helt melankolisk, om jag talar mer. Jag längtar dit igen.”

Fru Gades skarpa ögon mötte ett ögonblick hans.

”Men varför har du kommit hit?”

”När jag for ifrån Maggi, lämnade jag också en liten flicka, lilla Helena. Jag har kommit hit för att än en gång få se henne.”

Nana spratt till. ”Det är omöjligt!” sade hon. ”Helena tror, att ni är död.”

Han stirrade förbluffad på henne. ”*Jag* död! Jag skulle tro att det finns åtskilliga, som kunde bevisa motsatsen.”

”Det tror jag nog!” sade fru Gade torrt. ”Men fru Willner har låtit Helena tro, att hon är änka. Vissa pinsamma detaljer ...”

”Å, jag förstår!” avbröt han henne. ”Hon var ändå en underbar kvinna.”

”Jag är mycket god vän med Helena,” sade Nana långsamt.

Han vände sig hastigt mot henne. ”Hur ser hon ut nu?” frågade han ivrigt.

Nana log. ”Som en liten sagoprinsessa!”

”Jag kan tänka mig det. Jag kan tänka mig det.”

”Gå inte dit!” sade Nana häftigt. ”Förstår ni ej? En liten flicka som Helena! Det skulle vända upp och ned på hela hennes värld.”

Han såg tankfullt på Nana, och hon rodnade pinsamt.

”En bortsprungen far ingår kanske inte i hennes livsschema,” sade han.

”Res tillbaka!” sade fru Gade hastigt.

”Nej, nu har jag rest i nätter och dar och tänker stanna här en liten tid. Jag skall gå till hotellet nu, jag är så trött.”

Fru Gade såg på honom och log ofrivilligt. ”Alldeles samma pojke än,” tänkte hon, ”som kom upp till mig och jämrade sig över examensfeber!” ”Litet kväll skulle vi väl ändå kunna åstadkomma,” hon reste sig.

”Jag har ett porträtt av Helena på mitt skrivbord,” sade Nana.

”Får jag se det?”

Nana öppnade dörren till sitt rum. I dörren stannade han. Hans blå ögon stodo fyllda av tårar.

”Ni tycker väl ej illa vara?” sade han sakta. ”Men jag har ej sett henne på så länge. Får jag vara ensam?”

Han gick in. Nana gick tillbaka till soffan. Hon slöt ögonen. Rummet tycktes henne fyllt av brokiga bilder. Som alltid, då hon var rörd, blev linjen kring munnen skarp, och hon såg ut som en trött gosse, där hon satt och stödde armbågen mot bordet med ljuset rätt i ansiktet. Willner satt i andra rummet. Handen, som höll porträttet, darrade, och när han såg upp föll hans blick på Nanas ansikte. Hans ögon fingo ett intresserat uttryck. Den svaga lampan bakom honom upplyste endast skrivbordet, och han såg in i det andra rummet som in på en starkt belyst scen. Interiören roade honom. De gamla möblerna, spegeln med den huvudlösa örnen och lampan, som var prydd med en röd pappersros till skydd för det skarpa ljuset. Han hade en känsla av att allt var honom så innerligt välbekant. Nana öppnade ögonen och såg rätt framför sig. Han såg de klara, bruna ögonen med ett längtansfullt uttryck fästade på sig, och gjorde en rörelse som för att resa sig upp, men så förstod han, att hon ej såg honom. Han tänkte på allt, vad han hade berättat.

”Resfebern!” sade han lågt. ”Blir visst aldrig botad för den själv!”

Länge satt han och såg på Nanas ansikte. Han var trött efter resan och kom sig ej för med att stiga upp. När Nana slutligen sakta kom in i rummet för att säga, att teet var serverat, låg Georg Willner framstupa över skrivbordet och sov.

Morgonen efter hemkomsten steg Georg Willner tidigt upp. Det mörka rummet inåt en av de smala gatorna nere vid Centralstationen var inte precis ett lockande ställe att ligga och meditera på en solig morgon. Lampkronan uppe i taket var insvept i ett skärt flor till skydd mot förra sommarens flugor, och bakom varje stol syntes en flottfläck på väggen efter något huvud, som hade lutat sig mot tapeten.

När han blivit klädd, gick han ned till portieren, som sov över en morgontidning, och bad att få se på adresskalendern. Han fick reda på sin hustrus adress och gick ut med föresats att åtminstone se hur hon bodde. Men väl utkommen började han driva omkring i staden, som om han hade glömt sitt mål.

”Hur har jag varit beskaffad, som kunnat glömma detta!” tänkte han och stannade på Gustav Adolfs torg.

Några morgonvandrare stodo lutade mot räcket vid Strömmen och följde intresserade med fisket. Ett par båtar voro ute på vattnet, och de stora grå håvarna svängde långsamt i luften, innan de sänktes ner. Måsarna, som singlade uppe i den blå luften med glänsande vita vingar, skriade gällt och sköto då och då som solblixtrar ner i vattnet och nappade en fisk. De tidigaste spårvagnarna kommo från Slussen fyllda av arbetare med matsäckskorgar mellan knäna, och under den mäktiga Gustav Adolfs-statyn stod en pojke och skrek ut morgontidningarna, på vilka trycksvärtan ännu ej hunnit torka. Mellan träden på Skeppsholmen lyste ”Långa Raden” vit som en herrgårdsflygel och de kungliga kronorna på den långa bron fingo en äkta guldglans i solskenet.

Willner slet sig slutligen lös och fortsatte genom Kungsträdgårdens raka allé. Här var fint och städat som en sommarmorgon på landet, och han såg sista skymten av en gammal grå gubbe, som gått och samlat ihop papper och skräp. På Hamngatan slogs en butiksdörr upp, och en liten bodflicka kom ut med uppkavlade ärmar. Willner stod en stund och såg på, hur hon vaskade glittrande vatten över trappan och gnodde med trasan, röd i ansiktet av rörelsen. En flock grå duvor kommo så hastigt ned från taken, som om de ramlat ner från himlen, och de sköto ut brösten och kuttrade, där de som små viktiga fröknar trippade omkring på gatan.

Han tog vägen över Norrmalmstorg, där de lediga bilarna stodo och blänkte i solen, och chaufförerna sutto

och dåsade över sina tidningar. Utmed Strandvägen låg skuta vid skuta med kala master och lastade med doftande ved. En skuta kom långsamt inseglande med de grå seglen svagt fyllda av morgonbrisen, och en färja kilade förbi, snabb som en liten vit vattenråtta. Det föreföll Willner, som om hela Stockholm denna morgon låg och flöt på allt detta blå, solglittrande vatten.

Så stod han utanför sin hustrus hus. Vid ett öppet fönster fläktade en vit gardin oroligt av och an, en hand sträcktes ut och knöt fast gardinen, och han såg en skymt av Maggis ansikte, och åter tänkte han med en bitter känsla av att ha förlorat något:

”Hur har jag kunnat glömma detta?” En ung man med en slokhatt neddragen över ögonen gick förbi och kastade en snabb blick upp emot fönstret. Han stannade några steg ifrån Willner. Då och då såg Willner på honom och mindes med ett ofrivilligt leende, hur han själv en gång i tiden, då han svärmade för Maggi, ibland efter en utvakad natt brukat gå utanför hennes fönster och trött och ångerfull göra en tyst avbön. Djursholmståget susade förbi vid Engelbrektsgatan, och en skarp vissling skar genom luften. Då hände något, som drog Willners uppmärksamhet från fönstret.

En liten flicka på nitton, tjugu år kom springande över gatan och tog ett fast tag i den unge mannens rockärm. Hennes ansikte var skuggat av en stor, svart hatt med en vit ägrett, som på det mest utmanande sätt spretade mot skyn.

”David!” ropade hon och skakade hans arm. ”Har du vunnit på lotteri, eller tror du att pengarna göra sig själva? Nu har du drivit omkring i ett par dagar och inte ens varit hemma om nätterna. Går det på så här, så vore det bättre ...”

Han vände sig otåligt mot henne.

”Låt mig vara i fred, det behöver jag!”

Hon såg på honom med ett gäckande leende. ”Är du sjuk? Äh?”

Han skakade på huvudet. Alltsedan han kysst Helena, hade han drivit omkring på gatorna i hopp att få se en skymt av henne. De hade ej gjort upp, när de härnäst skulle mötas och skriva vågade han icke. Han hade intagit sina måltider på små ruskiga kaféer och suttit och drömt ärelystna drömmar bland arbetare, som drucko öl och rökte illaluktande cigarretter. Ur den tjocka, kvalmiga luften hade syner uppstigit, som han stirrat på till dess hans trötta ögon fyllts av tårar. Alltid densamma synen: Han som den store violinisten, som genomreste Europa med Helena vid sin sida. Han hade tänkt så mycket på Helena, att han ej längre kunde påminna sig, hur hon såg ut, och ibland greps han av förskräckelse för att han kunnat gå förbi henne på gatan, utan att känna igen henne. Han överdrev Helenas samhällsställning. En mur reste sig emellan dem, och det var endast i sina ärelystnaste drömmar, som han kom över den muren. Han kände ej igen sig själv, ty han var varken ärelysten eller romantisk, då han befann sig under normala förhållanden.

”Jag skall komma hem nu,” sade han litet frånvarande.

”Kär som en klockarkatt!” mumlade Mayta.

Han såg ned på hennes rosiga ansikte, där ögonen skimrade blå och liksom daggbestänkta.

”Det där förstår du inte,” sade han kort och drog undan armen.

Hon ryckte endast på axlarna och började gå framåt gatan.

Willner stod en stund och såg tankfullt efter dem. Det föll honom icke in, att David Hencke kunnat stanna under fönstret av samma skäl som han; ty att sammanställa sin lilla dotter med en ung, vacker herre i

slokhatt, nött överrock och vaggande gång som en sjöman tänkte han ej ett ögonblick på. Men under dagen, vilken han tillbringade som en sannskyldig flanör, kom det där paret oupphörligt i hans tankar.

När David Hencke kom in i sitt rum låg ett brev på skrivbordet. Ett violett kuvert, som doftade svagt viol, med hans namn i en rund, lustig flickstil utanpå. Han satte sig i soffan under konungaparet och bröt brevet. I början hade han litet svårt att läsa stilen, som hade en benägenhet att flyta ihop för hans ögon, men slutligen läste han långsamt:

”Kära, kära David!

Jag har aldrig i mitt liv skrivit ett sådant här brev, så jag vet knappast hur jag skall börja! Du kan ju vara glad, kära min gosse, att jag ej gjort det, ty det visar endast, att jag aldrig stått i ett sådant förhållande till någon förut. Jag älskar dig! Orden se så fattiga ut på papperet, men de betyda en hel del för mig och även för dig. Dagen därpå kom det för mig, att du ej en enda gång sade: ’Jag älskar dig!’ och jag undrar!? Ser du, jag vill att du skall förstå, att det för mig är det djupaste allvar, att jag känner, som om jag rört vid själva det väsentligaste i livet. Kärleken kom så plötsligt för mig. Jag visste inte, att det var *kärlek,* förrän du kysste mig! Och när vi nu äro skilda åt, är min längtan så stark, att den vill spränga mitt bröst. *Tag mig!* Jag är din hel och hållen, och vill du ej, så går jag min egen väg. Vad gör det mig, att du är fattig eller ej hör till samma krets som jag. Jag kan mycket väl ha samma hatt i ett par år, och jag är säker på, att jag skall trivas med dina vänner, ty om de äro lika dig! *Älskade!* Om kvällarna, innan jag somnar, tänker jag så mycket på dig, och jag undrar om du känner det?! Du får ej bli otålig om du tycker att jag är barnslig eller så, ty jag är ändock *din*, endast

din *Helena*.”

Ett ögonblick satt han och stirrade framför sig. Så läste han än en gång igenom brevet, som om han ej hade förstått dess innebörd. ”Vill hon bli min älskarinna?” tänkte han med ett sting i bröstet, men så förstod han, att hon ej kunde mena detta. ”Hon har naturligtvis ingen annan tanke än giftermål. Men hur kan hon vara så orimlig att vilja gifta sig med mig!” fortsatte han missnöjd. Alla de drömmar, han de sista dagarna haft, föllo inför denna verklighet ihop som glöden efter en brasa. För honom var äktenskapet något ytterst prosaiskt. Han hade den erfarenheten, att kvinnan i äktenskapet förvandlades antingen till en förslavad och förskrämd varelse, som förlorade alla sina behag, eller också blev en dryg matrona, som stod väl hos mannen, därför att hon kunde laga god mat och föda honom friska och välskapade barn. Innan äktenskapet var hon en hemlighetsfull, lockande varelse, något mitt emellan fé och huldra, mera ond än god, men väl gift föll tjusningen av henne som ett täckelse. Sådana som han, David Hencke, gifte sig icke annat än i yttersta nödfall.

Hennes brev verkade som en reaktion på de sista dagarnas överspändhet. I själva verket hade han innerst inne ej trott på sina egna drömmar. Han hade alltför liten aktning för sin egen talang för att på fullt allvar tro, att den skulle kunna övervinna världen.

”Jag är glad, att jag inte lovat något!” tänkte han och rätade på sig. Men så kom en känsla av blygsel över honom. Hon hade skrivit, att det var allvar för henne. ”Det är allvar för mig också på sätt och vis,” tänkte han och såg åter för sig hennes röda, darrande mun. ”Jag kan omöjligt låta henne gå!” Han visste ej, om han älskade henne. Kärleken var så fjärran från honom. Han hade ej, som Helena, några romantiska idéer om kärlek och fattigdom, och han sade sig med ett leende, att Helena säkert måste ha flera hattar om året, liksom Mayta. Själv tänkte han visst ej framleva sitt liv i fattigdom. Hans ideal var att få leva flott och slösa med penningar.

Det var dock icke hans natur att se melankoliskt på saker. Efter att ha stått en stund med händerna på ryggen

och stirrat på kungen, som såg så dyster ut, att man omöjligt kunde tro, att kungssångens ”gör kronan på hans hjässa lätt” haft någon som helst uppmuntrande inverkan, kände han sig litet bättre till mods.

”Jag skall vara mycket rädd om henne!” tänkte han med en ömhet, som han aldrig förut känt, och därpå gick han ut i matsalen, där Mayta och en ung herre sutto på salsbordet och spelade ”krona och klave”.

”Vad ler du åt, Helena?”

Det var nu andra gången på en liten stund, som Maggi överraskat Helena, då denna låtit sitt arbete sjunka i knäet och sett framför sig med ett strålande leende.

”Ingenting!” sade Helena hastigt och böjde sig åter ned över sömnaden. Klockan tolv skulle hon möta David Hencke utanför det lilla konditoriet i ”Gamla staden”. Hon hade nu i tankarna gått vägen många gånger. Hon kände sig orolig och otålig. Flera gånger på natten hade hon varit framme vid fönstret, och skorstenarna som liknade stora svarta kattor, hade skrämt henne som varsel om någon förestående olycka. Ovan som hon var att gå i spänd väntan på något, spratt hon till vid minsta ljud. Morgonen hade varit en enda pina. Hon kände kväljningar av spänning, så att hon knappast kunde äta, och hon hade en oemotståndlig lust att slå till den dumma göken, som stack ut huvudet och gol precis på samma sätt som alla andra dagar.

Klockan halv tolv rusade hon upp som stucken av ett bi.

”Vad nu då?” sade Maggi.

Men Helena stod redan framför spegeln i tamburen och satte på sig hatten. Ett ögonblick senare gick hon över gatan, men vände sig icke om och nickade upp mot fönstret, som hon brukade.

Utanför konditoriet syntes ingen David Hencke. Från kontoren kommo unga herrar och stirrade i förbifarten närgånget på Helena, som stod alldeles stilla och såg nedåt gatan. Fem minuter förgingo. En känsla av besvikenhet kom över henne, så att tårarna stego upp i ögonen. Efter ännu fem minuter var hon säker på, att han var sjuk eller blivit överkörd, och när klockan i Storkyrkobrinken lät kvartslaget sjunga i en vittfamnande ton ut över staden, beslöt hon sig för att gå hem. Dagen låg framför henne grå och lång, och hon var så ledsen att livet föreföll henne fullkomligt slut. Då kom han långsamt gående med händerna i fickorna. Han log.

”Kommer jag för sent? Jag försov mig!” sade han endast.

”Ligger du så länge?” frågade Helena med darrande röst.

”Ja, mycket längre! Ibland stiga inte Mayta och jag upp förrän på eftermiddagen. Vi komma så sent i säng och så spar man in maten förstår du.”

Helena försökte föreställa sig, hur det skulle vara, om hennes familj tillbringade hela dagen i sängen.

”Det kan väl ej vara nyttigt!” sade hon tveksamt.

”Nyttigt!” hans röst ljöd föraktlig. ”Har du någonsin känt en konstnär, som i första hand tänkt på nyttan?”

Helena teg, ty hon hade aldrig känt någon konstnär.

De gingo in och befunno sig åter i det lilla halvmörka rummet inåt gården. Minnet av föregående gång kom över Helena, och hon såg på David med förväntansfulla, glänsande ögon. Men David Hencke om morgnarna var ingen älskvärd personlighet. Kvällen förut hade han spelat kort med några kamrater, och

solen hade gått upp, innan han somnat, tung i huvudet av öl och en stadig supé.

Han kände på sig, att han borde säga något om brevet, men visste ej hur han skulle börja, skygg som han var för att komma till något, som liknade en uppgörelse. Alltså drack han sitt kaffe under tystnad och tände så en cigarrett. Helena började prata nervöst om vad som helst utom det, som låg hennes hjärta närmast. Även hon tänkte hela tiden på brevet. Han följde tanklöst röken med blicken och kände hennes ögon vila på sig, och med ett slags retlig envishet tänkte han:

”Hon skall få börja!”

”Tänk att man är på ett rendez-vous!” sade han och blåste ut ett väldigt rökmoln. Han uttalade vous som ”vå”, och Helena gav honom en förskräckt blick.

”Det är inte möjligt, att jag kysst honom!” tänkte hon och kände en stark lust att gå.

”Har du fått mitt brev?” sade hon slutligen långsamt.

”Ditt brev!” Han höjde på ögonbrynen, som om hennes brev varit så fjärran från hans tankar som möjligt. ”Jaha — du skrev visst ett brev!”

Hon bet sig i läppen. Han vände sig plötsligt mot henne.

”Jag kan inte!” sade han mulet, som om hon bett honom om något.

”*Vad* kan du inte?” Hon måste le, ty situationen kändes outhärdlig.

”Gifta mig!” sade han. ”Vi gifta oss inte.”

Detta ”vi” inrangerade honom i en klass för sig, och hon betraktade honom med hopplösa blickar.

”Det är inte så, att jag vill såra dig på något sätt,” han kände sig olyckligt tafatt och i brist på de rätta orden. ”Men inser du inte det själv?” Plötsligt kommo de rätta orden. ”Kanske skulle *jag* kunna göra dig lycklig, men det skulle alltid finnas tusen småsaker, som du skulle haka upp dig på och känna dig olycklig över.” Hans röst lät nästan triumferande.

”Jag har ej tänkt så mycket på det,” sade Helena tankspritt.

Hon såg på hans nacke och hade gärna velat lägga en smekande hand på den, men vågade icke.

”Jag kan tro det!” sade han.

”Men om vi ej kunna gifta oss,” tillade hon hastigt, ”få vi endast vara vänner.”

”Ja visst!” sade han lättad och kastade cigarretten. En leende blick smög sig fram under hennes ögonfransar.

”Och du får inte kyssa mig!”

Båda tänkte i detsamma på föregående gång. Han flyttade sig närmare henne.

”Jag kan ju *försöka* låta bli!” sade han.

I nästa ögonblick låg hon i hans armar, och när han kysste hennes mun, lyftes morgonens tyngd ifrån dem båda.

Det var så mycket, hon måste fråga honom om; en sådan kort tid de hade känt varandra och så många,

många år av hans liv, som voro henne obekanta! Han var på en gång road och besvärad av hennes iver. Med ens fann han sig ha blivit en mycket viktig person, vars minsta steg varit betydelsefullt. Helena var nästan svartsjuk på den tid, hon ej känt honom. Hon ville höra om hans hem, föräldrar och syskon, och slutligen fick hon fram en bild, så olik allt det hon var van vid, att hon kände sig litet betryckt. Liksom en väg tager slut borta i skogen, så tog också David Henckes släktregister slut i och med föräldrarna och ett par farbröder och morbröder. För Helena, som kunde sina förfäder på fingrarna och som var lika förtrogen med dem alla, som om de hade varit hennes lekkamrater, var det något högst besynnerligt i detta, att någon ej kände till sin farfar.

David Hencke svävade fullkomligt i ovetenhet om, att en respektabel människa bör ha förfäder. Han kunde räkna upp alla musikens mästare, men de, som grundlagt hans liv från släkte till släkte, voro honom fullkomligt likgiltiga. Han stod med båda fötterna i nuet och kastade ej en blick tillbaka för att hämta lärdom av dem, som gått före honom. Denna hans fullkomliga brist på sinne för det traditionella gjorde, att han verkade okultiverad. Den smula bildning han fått var uteslutande genom musiken, men ännu var han omedveten om den förfining, musiken skänkt honom.

Helena hade ett ögonblick en förnimmelse av, att de talade olika språk, kommande från vars ett land, men liksom en främling utövar en viss charm, så länge man är ovan vid den främmande brytningen, så var det en särskild njutning för henne att höra honom tala, tvekande inför orden och ibland plumpa ned på ett slangord, som röjde hans härkomst. Med den smidighet, som är kvinnan egen och nästan omedveten, satte hon sig in i hans liv och tänkesätt. Han tänkte ej ett ögonblick på att förstå hennes. Allt, som var honom främmande hos henne, lade han åt sidan och grubblade ej över; och så blev Helena för honom endast en liten flicka, som trängtade efter ömhet. Allt det andra: hennes intelligens, hennes drömmar och uppfattning i allmänhet förstod han sig ej på, liksom destillerade bort det, för att endast få kvarhålla den lilla flickan i sina armar. Han hade ibland en obestämd känsla av att vara henne underlägsen, men nöjde sig med att förklara det i rena klassskillnaden.

Helena var ej nog starkt självmedveten för att kunna höja denna hans uppfattning av henne. När hon var tillsammans med honom, blev hon mer och mer, sådan han trodde henne vara, med en gnagande känsla av missnöje med sig själv.

Det enda område, där de kände harmoni, blev det erotiska. När de kysste varandra föllo alla skrankor, och de tyckte sig förstå varandra helt.

”Säg! Jag älskar dig!” Helena såg leende in i hans ögon, de voro ljust blå med en mörk ring kring iris. Som alltid, då han kände sig osäker, slöt han ögonen till hälften. Under de halvslutna ögonlocken lyste ögonen som två strimmor av ljus.

”Så mycket ord, du alltid behöver.” Han lade sin kind mot hennes. Men han sade ej de ord, hon önskade höra. Hon böjde sig in mot hans axel. Hans kläder luktade så trevligt cigarretter.

”Har du varit kär många gånger?” kom det slutligen.

Han skrattade högt. Hon hade tagit av sig den stora hatten och han kände det mjuka håret mot sin haka.

”Nej, inte så värst! Just nu kan jag inte komma ihåg en enda.”

Hon drog sig hastigt ifrån honom. ”Men nu då?”

Han såg på hennes rodnande ansikte och det fina, blå ådernätet vid tinningarna, som syntes genomskinligt som hos ett barn.

”Inte nu heller!” log han. ”Jag glömmer så lätt.”

”Då skall du också glömma mig,” sade hon, och ögonen vidgade sig litet.

”Vi äro nog rätt flyktiga av oss,” sade han med blicken in i hennes, ”det är inte någon lycka att ha förbindelser med oss.”

”*Vi!*” Hon kände sig mot sin vilja irriterad, ”Vilka vi?”

”Konstens barn, naturligtvis!” svarade han lätt. ”Vi äro likadana allesammans, antingen vi spela ensamma på en estrad för ett beundrande auditorium eller bara slå på trumma på en enklare varieté. Jag känner nog till det.”

Klockan i Storkyrkobrinken slog ett. Helena for upp.

”Jag måste hem till lunchen.” Hon undvek hans ögon.

Han log inom sig. Så lika de voro varandra alla små flickor! Han drog henne intill sig. ”Stackars liten!” sade han och kysste henne mellan de fina ögonbrynen.

Samma dags afton kom Nana upp till Willners.

Helena var ej hemma, men Nana steg in i förmaket, där Maggi satt och läste. Den fina lyxen i det Willnerska hemmet verkade alltid nedslående på Nana. Hon kände sig grov och klumpig bland alla de fina sakerna, och hon tyckte att till och med hennes röst ljöd underligt främmande, när hon talade. Det ärende hon i dag hade till Maggi gjorde henne än mer besvärad, och hon strök oupphörligt håret ur pannan med en nervös rörelse.

Maggi såg på henne med sina svarta ögon, och kände sig nästan litet skrämd inför denna energiska haka.

De talade om Helena, under det att Nana satt med rynkade ögonbryn och undrade, hur hon skulle börja. Hon hade varit tillsammans med Georg Willner nästan varje dag, sedan han kommit till Stockholm. I hennes sällskap var han i sitt esse och blev åter den Georg Willner, som kamratkretsen omgivit med ett nästan sagolikt skimmer. Hon samlade girigt in alla hans historier för att använda dem i sitt författareskap, allt under det hennes ögon icke ett ögonblick lämnade honom. Uppfylld av sig själv, som han var, kände han sig ej besvärad av dessa klara, forskande ögon, vilka observerade varje linje i hans ansikte.

Han bemötte henne snart, som han skulle bemött en ung, sympatisk gosse, ty Nana var ingen blond, svärmisk Katinka eller smäktande Gretchen. Hennes sträva sätt inbjöd ej till någon andakt inför kvinnan, och hon gick bredvid honom med långa steg och litet svängande axlar som en pojke i slyngelåren. Hans ögon fingo ofta ett roat uttryck, när han betraktade henne, då hon med van hand slog av askan från sin cigarrett eller skålade med honom över bordet på någon liten restaurang med en knyck på handleden, som var allt annat än kvinnligt graciös. Georg Willner var mellan fyrtio och femtio år, men verkade betydligt yngre, och Nana bemötte honom ofta på ett nästan moderligt sätt, som kom honom att gapskratta.

De gjorde formliga vallfärder till alla hans gamla älsklingsställen: foro upp i Katrinahissen för att se solen lysa på Stockholmstaken eller halvlågo, rökande cigarretter på en färja, som kilade runt Djurgården förbi Blockhusudden. Han förde henne upp på ett litet berg bakom Waldemarsudde, där man endast såg en väderkvarn och blått glittrande vatten och kunde inbilla sig, att man vore på landet, till dess man åter kom ner till Djurgårdsspårvagnen, fullpackad med folk, som for in till staden.

Georg Willner tycktes ha nyckeln till alla Stockholms hemligheter. Han visste, att Strandvägen är vackrast, då skymningen stiger upp från Strömmen, blå som vattnet självt, och då alléns träd avteckna sig som skarpa silhuetter mot den svagt rosafärgade himlen. Då lykttändaren långsamt kommer gående, och den ena lyktan

efter den andra blossar upp som en liten sol och kastar reflexer, vilka darra i vattnet likt gula, slingrande ormar, och Dramatiska teatern lyser som ett sagopalats av marmor. I skymningen blevo människorna lika figurerna i ett skuggspel, där de skyndade förbi varandra, och lyktskenet for över deras vita ansikten. Georg Willner strövade omkring på gatorna och njöt av allt på en dagdrivares sorglösa sätt. När någon utsikt fängslade honom, kunde han stå stilla långa stunder, och han tröttnade aldrig på skådespelet, då vaktparaden kommer inmarscherande på Gustav Adolfs torg med hjälmarna blänkande i solskenet, och grunden tyckes darra under den triumferande musiken och de taktfasta stegen.

”Stockholm är inte likt en människa,” brukade han säga, ”man kan lämna henne på flera år, och när man kommer tillbaka, blir man mottagen på samma varma sätt, som om man aldrig hade förbrutit.”

”Jag har ett ärende till er, fru Willner,” sade Nana slutligen med ögonen fästade på en landskapstavla på väggen mittemot. Maggi gav henne ett uppmuntrande leende.

”Georg Willner har kommit hem!” sade Nana litet bryskt och såg rätt in i Maggis ögon. Ett ögonblick betraktade de tyst varandra. Regnet föll utanför i tunga droppar. Det lät som om någon knackat på rutan för att komma in. ”Georg Willner har kommit hem!”

Maggi tyckte att orden sjöngo i rummets alla vrår, och dock förmådde hon ej uppfatta dem riktigt. Hon tog sig för pannan.

”Och varför kommer ni till mig med det?” sade hon sakta.

En mörkröd flamma sköt upp i Nanas ansikte. ”Ni är ju hans hustru!” sade hon.

”Han rymde ifrån mig!” All den forna skammen kom åter över Maggi Willner i en väldig våg. Nana betraktade henne förvirrad.

”Hon älskar honom ännu,” tänkte hon med ett styng i bröstet.

Hon hade ej förut ägnat Georg Willners hustru en tanke. Han var ej sådan, att man tänkte på någon annan på samma gång, som man tänkte på honom. Nana steg plötsligt upp.

”Skall jag gå?” sade hon tvärt med en darrning på rösten, som hon ej var i stånd att undertrycka. Det glimtade till i Maggis ögon, och hon böjde sig fram och drog åter ned Nana på stolen.

”Nej,” sade hon, ”berätta mig alltsammans!”

Och Nana berättade. Orden kommo mekaniskt, och hennes röst var hög och entonig lik ett barns, som läser upp en utanläxa. Georg Willner hade som en stor ynnest begärt att få träffa Maggi, innan han åter reste sin väg. Han ville ej besvära henne, endast höra om henne och Helena.

Maggi satt tyst och upprörd och undrade inom sig, om hon skulle tillåta honom det. Längtan efter honom, som ständigt gömts på botten av hennes själ, vaknade på nytt. Varför skulle hon ej se honom än en gång!

”Så likt honom!” sade hon och log vemodigt. ”Hälsa honom,” hon höll upp ett ögonblick och förvånade sig över uttrycket i de bruna ögonen, ”att jag måste tänka litet på saken först. Det kan ju hända. — Varför skulle inte också jag vilja råka honom?” tillade hon nästan häftigt som svar på den tysta frågan i Nanas ögon.

När Nana kom ut, mötte hon Georg Willner, som gick fram och tillbaka på gatan utan paraply, medan regnet rann i små rännilar nedför hattbrättet.

”Nå?” sade han, då de fortsatte neråt Karlavägen. Då Nana delgivit honom svaret, skrattade han förnöjd.

”Jag visste det, jag visste det!” sade han upprepade gånger för sig själv.

När han sade farväl till Nana utanför hennes port, tog han hennes hand, böjde sig fram och såg leende upp till henne under hennes hattbrätte.

”Hur är det?” frågade han vänligt.

Men Nana slet sig lös med en snyftning och rusade uppför trappan, under det att Willner stod kvar och stirrade på den stängda porten med förbluffad min.

Brandel stod i dörren till Helenas rum och såg hur hon fäste den smala platinakedjan med den stora aqvamarinen om sin hals. I spegeln såg han aqvamarinen glittra som sjövatten, när solen speglar sig i det, och därovanför lyste Helenas grå ögon mot honom. Han hade kommit för att hämta henne till bal. Maggi stod ute vid fönstret i salen och småsjöng, slående takten med ena fingret mot rutan: ”Fram! Fram!” Ej vila rast och ro! Här ljungar eld, här ...”

”Om jag kunde begripa, varför alltid ma— trummar Björneborgarnas marsch, när hon väntar!” sade Helena, i det hon lutade sig fram och hastigt for med pudervippan över ansiktet; så vände hon sig om.

”Är jag bra nu?” log hon.

Maggi kom även fram till dörren, och Helena vände sig högtidligt runt som en docka för att bli beskådad från alla håll. Hon hade en vit råsilkeklänning och en vit ros i håret; det enda avbrottet i allt detta vita var aqvamarinen, som oupphörligt skiftade färg.

Ute i bilen lade Brandel pläden om hennes knän och lutade sig fram och såg upp i hennes ansikte.

”Du är riktigt söt i kväll,” sade han broderligt.

Han satt och såg på, hur lyktskenet for i ljusa band över hennes ansikte och undrade över uttrycket kring hennes mun. ”Det har ej funnits där förut,” tänkte han. ”Hon ser ut, som om hon bar på en lycklig hemlighet.”

Helena hade träffat David Hencke en stund på förmiddagen. De hade gått utåt Djurgården och tagit vägen över ekbackarna, där de sprungit i kapp som barnungar, och slutligen hade de varma och andfådda kyssts under en gammal knotig ek, mellan vars svarta grenar den blå himlen lyst emot dem. Helenas liv hade fått en ny mening för henne. Dagarna gledo icke längre drömlikt förbi. Var dag räckte henne en ny skatt.

Men ibland, när hon kom hem efter ett sådant möte, greps hon av förskräckelse för att alltsammans kunde vara en dröm, och David Hencke själv en drömbild. När hon kom in i sitt rum, där han aldrig hade satt sin fot, till sina vänner, som han ej kände, då blev mötesstundens upplevelser så drömlikt främmande. Drömmen tycktes ej ha någon plats i hennes verkliga tillvaro, men ändå uppfyllde den helt hennes dagar. När David Hencke träffade henne dessa korta stunder, hade han ingen aning om, att för henne var detta det stora äventyret, som anats redan i nattens drömmar. Endast det, att ha en hemlighet var för Helena ett äventyr. Ibland tänkte hon på att anförtro hemligheten åt sin mor, men hon fick ej fram orden. Icke talar man väl om sina hemligaste drömmar! För övrigt hade David bett henne ingenting säga.

Han hade sagt henne, att han denna afton var fri från Operan, och Helena undrade inom sig, hur han skulle tillbringa den. Han berättade mycket litet om sitt eget liv; icke därför, att han ej, liksom de flesta unga män, tyckte om att tala om sig själv för en sympatisk åhörarinna, utan därför att han ej kunde tänka sig, att hans liv kunde intressera Helena. Hans små förtretligheter, då anföraren grälade på honom, eller då penningarna togo slut, och han fick leva på cigarretter och öl ett par dagar kunde ju ej vara roligt att höra om! Och han

hade ej lust att tala om sina vänner, då Helena ej kände dem och kanske ej ens skulle tycka om dem, om hon träffade dem. Dessutom var han ovanligt litet i behov av medkänsla. Van som han var ända från barndomen att bli lämnad åt sig själv både i sorg och glädje, hade han blivit mer och mer inbunden, och Helena fick leta ut det, hon ville veta med frågor på vilka han svarade ”ja” eller ”nej”.

Hon kunde sitta och betrakta honom från sidan och i tysthet skratta åt hans envisa mun och undra vilka hemligheter, han aldrig talade om. Om han pratat mycket, hade hon icke tyckt så mycket om honom, fastän hon varit glad om han varit litet mer meddelsam. Som det nu var fyllde hennes fantasi ut resten, och då det var en mycket ostyrig fantasi skulle David Hencke häpnat om han vetat till vilka konsekvenser hon drog ut hans yttranden.

Framför spegeln i damernas avklädningsrum stodo en massa unga ljusklädda flickor, slätade på skärp, pudrade näsorna eller lade upp en lock, som raknat under vägen. Hela tiden pratade de högt och livligt, som under en rast i skolan, under det de med blickarna granskade varandras toaletter. För Helena hade alltid denna stund, innan balen började, en särskild tjusning. Doften av parfym och puder, som låg i luften, de vackra klänningarna och smyckena, skymten av strama silkesstrumpor över fina vrister, och de halvhöga hemlighetsfulla viskningarna. Framför spegeln stod en smärt, mörk flicka i en röd sidenklänning och med röda nejlikor i håret. De fina näsborrarna skälvde, och de svarta ögonfransarna voro litet uppåtböjda, vilket gav hela ansiktet ett uttryck av täck förvåning. Hon var lik ett fullblodssto, innan tävlingen begynner.

Helena såg på henne med ett förstulet leende. Sådan var hon endast strax innan balen; väl inkommen sänktes de tunga ögonlocken över ögonen och den täcka förvåningen utbyttes mot en blasé min, som gav ett visst förnämt behag åt hela uppenbarelsen. Hon talade mycket litet med sina kavaljerer, men det låg en eggande uppmuntran i detta blaserade ansikte, som kunde göra dem tokiga. Hon hade ett sätt att lyfta ett glas till munnen så långsamt, att man väl hann beundra den vackra armen, eller att sitta och vicka med den ena lilla foten, så att skospännet blixtrade i ljuset; men hon gjorde det så likgiltigt, att ingen visste, om det var medvetet eller omedvetet koketteri. På det där sättet hade hon emellertid, bara med ett par små vickningar på foten, dragit till sig andra flickors beundrare, utan att dock mista sina vänner, ty i flicksällskap var hon den gladaste och trevligaste kamrat.

Under den stora ljuskronan i salongen stod värdinnan och tog emot sina gäster. Den ljusgrå sidenklänningen och silveraxen i håret föranledde den rödklädda att viska i Helenas öra:

”Är det silverbröllop!”

Men brudgummen var i så fall försvunnen. Det var Helenas ständiga undran var värden på Stockholmsbalerna höll hus. Han måtte emellertid ha en panisk förskräckelse för sina barns tillställningar.

Den tråkiga presentationen var över. Man stod uppställda i långa rader, herrarna på ena sidan och damerna på den andra, som om man skulle dansa ”Väva vadmal”. Men igenkännande blickar sköto över djupet. Helena såg på värdinnan, vars ansikte under det stora, vita håret log vänligt, fastän hon såg ut, som om hon hela tiden undrade, om supén skulle bli lyckad.

Första vals spelades upp ute i salen. Skjutdörrarna drogos åt sidan och det blanka parkettgolvet speglade den stora takkronan. En ung löjtnant, som såg ut som en barnunge, som klätt ut sig till soldat, bjöd upp Helena och dansade ut med henne på golvet i en väldig sväng. Fiol och piano tycktes sjunga fram melodien. Helena dansade med sänkt huvud och hade all möda i världen att rädda sig undan från löjtnantsbarnet skinande blankläderskor.

När de dansade förbi musiken, såg hon upp, och det klack till i henne och allt blodet strömmade till ansiktet. Det var David Hencke, som spelade fiol. I detsamma fick han även syn på henne. Det stramade till kring

mungiporna, och han böjde sig djupare ned över fiolen. Aldrig hade skillnaden mellan dem synts Helena så stor. Hon kände sig helt förvirrad, då hon efter en stund satt nedsjunken i en stor länstol, under det att kavaljeren försedde henne med konfekt och vatten. Hon svarade ”ja” till allt, vad han sade, till dess hon vaknade upp och till sin förskräckelse fann, att hon svarat ”ja,” då han sagt, att hon hade vackra ögon.

”Det är precis, som om vi hade utställning på en sådan här bal,” tänkte Helena otåligt, ”och herrarna berömma de utställda föremålen, som om alltsammans vore gjort till deras ära.”

Runt omkring henne pratades det och skrattades det, och ute i salen satt hennes älskade med den gamla skinntorra spelfröken.

”Ha, ha!” skrattade löjtnantsbarnet; till och med på hans skratt märktes det, att han var skåning. Han hade sagt en kvickhet, som Helena ej uppfattat. En ros beskrev en elegant båge i luften och hamnade i hennes knä. Det var Brandel, som hade kastat den. Det var så olikt honom att göra något sådant, att Helena förvånad stirrade på honom.

I närheten av henne satt den röda sköna. Hennes kavaljer vände ryggen åt Helena, men till och med hans rygg uttryckte en hängiven beundran. En liten flicka i skär tyll och med ljust, burrigt hår, satt och strålade över att vara på sin första bal och lade det ena benet över det andra, så att den skära silkesstrumpan syntes ända upp till knäet. En något till åren kommen balkavaljer med bruna, blanka ögon, sade henne så många dumheter, att han i hemlighet själv kände sig generad däröver.

”Och detta är *stora världen*!” tänkte den lilla och knäppte ihop händerna.

Nu spelade musiken åter upp. Löjtnantsbarnet, som suttit och betraktat den skära silkesstrumpan, rusade till platsen och tog för ögonblicket loven av den något till åren komne balkavaljeren, till ogemen fröjd för den förra, då nämnde balkavaljer var hans förman.

Brandel kom fram till Helena. ”Vill du dansa?” sade han litet lojt, ty själv var han ej road av dans. Nej, Helena hade icke lust, och arm i arm gingo de omkring och sågo på de vackra rummen, vilka utbredde sig i en praktfull fil genom hela våningen.

”Skulle du vilja ha det så här?” frågade Brandel och såg på Helenas röda mun.

”Nej!” sade hon. ”Jag tycker om att bo i rum, där man vågar sitta på möblerna, och där ens barn kunna leka ogenerat.”

Föreställningen att Helena skulle ha barn, kom Brandel att brista ut i gapskratt, och hon betraktade honom med låtsat ogillande.

När de åter kommo ut till byffén, var dansen slut och spelfröken och David Hencke bjödos på förfriskningar. Han aktade sig noga att se åt Helenas håll. Han såg mycket ung ut i sin litet urväxta smoking, och hon kände en stark lust att gå fram och stryka honom över håret. En enda hastig blick växlade de under aftonen. Helena dansade förbi honom och snavade över ett stolsben. Då möttes deras blickar och de logo ett hemligt förstående leende.

Helena lärde denna kväll känna en ny sida av Brandel. Han hade lagt bort det broderliga, överlägsna och bemötte henne med oavlåtlig uppmärksamhet. När de sutto bredvid varandra vid supén, knäppte hon plötsligt med fingrarna.

”Vad nu då?” sade han och såg leende in i hennes ögon.

”Nu vet jag, vad det är,” sade Helena. ”Du har upptäckt, att jag finns till.”

”Ja,” svarade han allvarligt, ”och det är i sanning en mycket värdefull upptäckt.”

”Jag undrar, varför du inte gjort det förut!” sade hon helt okonstlat och sökte med blicken David Hencke, som satt längst nere vid bordet. Det låg ett leende kring hennes läppar, som Brandel icke förstod.

Sanningen var, att Maggis ord hade gjort honom uppmärksam. Eftersom han älskade Maggi, ville han att Helena skulle vara barn så länge som möjligt, därför att hans älskade tycktes honom så ung. Men Maggis framkastade ord om ett möjligt giftermål visade honom, att Helena ej längre var en liten flicka.

Balen började nalkas sitt slut. En ung gardesofficer, som dansade onestep med Helena, sade att han var så glad, att han skulle vilja ställa sig ute på Stureplan och bara skrika av alla krafter.

”Var så god!” hon släppte hans hand, varpå han tryckte henne så hårt intill sig, att vapenrockens knappar gjorde henne illa.

Inne i ett rum åt den sent omsider hemkomne värden en god supé, medan den till silverbröllopsbrud klädda makan drack sitt kaffe, och inne i ett rött kabinett, där blodröda nejlikor slokade huvudena i en stor silvervas, kysste den något till åren komne balkavaljeren med de bruna, blanka ögonen den lilla med de skära silkesstrumporna.

”Och detta är *stora världen!*” tänkte den lilla andäktigt och knäppte hårt händerna om hans nacke.

I trappan, där alla gästerna troppade av, var ett stimm, som om balen just nu nått sin höjdpunkt.

Helena snavade med avsikt till, så att hon var nära att falla över David Hencke, som gick några trappsteg nedanför. Han tryckte snabbt hennes hand och skyndade ut genom porten.

”Skall jag ej följa dig upp?” Brandel stod vid Helenas port och såg med en egendomlig blick på henne, medan han talade.

”Nej, det behövs inte alls,” svarade hon hastigt, ty hon hade märkt, att David Hencke följt efter dem. Hon såg ut som en liten trött sagoprinsessa, där hon stod i sin röda sammetskappa med det vita pälsbrämet.

”Godnatt då, och tack för i kväll!”

Innan Helena hunnit öppna porten, hade han tagit hennes hand och häftigt kysst den, och därpå gick han hastigt sin väg, som om han blygts över sig själv.

Helena stod kvar i porten med händerna tryckta mot bröstet. Hon skymtade David Hencke på andra sidan gatan. Så stodo de länge i mörkret. Slutligen kom han långsamt över gatan. Hon rörde sig ej. Två steg ifrån henne tog han av sig hatten.

”Får jag komma?” sade han lågt.

Helena öppnade armarna. Den röda sammetskappan föll upp och klänningen lyste vit mot den svarta porten — — —

Helena skulle få höra David spela. Efter en del resonemang funno de, att de ej hade något annat ställe än Davids eget rum med de röda schaggmöblerna att tillgå, och David gick nu och ordnade där på ett sätt, som tydde på en viss inre oro. Skrivbordet var dammigt, vattenkaraffinen kantstött, och tavlorna på väggarna sågo mer idiotiska ut än vanligt.

Rummet var sannerligen ej lämpat att taga emot små prinsessor i. När David föregående kväll gått hem efter

balen, hade han, vilket var ovanligt för honom, haft ett allvarligt samtal med sig själv.

Han hade ej den minsta rätt till Helena. Han hade ingen plats i hennes framtid. Deras liv gingo i två parallella linjer, som aldrig mer skulle mötas. Han kunde ej förstå, att hon trodde det. Icke kunde han ju veta, att sådana flickor som Helena ej skänka bort kyssar bara för stundens nöje. Han hade levat bland människor, som knöto lätta förbindelser för stunden, och där kärleken sällan fick passionens djupa och skrämmande röst utan höll sig till de lätta och lekande tonerna; och de fordrade icke mer. I och med bekantskapen med Helena förstod han för första gången, att där fanns något mer i kärleken än blott det ytligt erotiska. Hon var icke tillfredsställd med en kyss. Hon ville ha hans själ i utbyte. Och David Hencke hade mycket litet reda på sin egen själ.

Själv hade han icke haft något allvarligare förhållande. Han hade kysst flickor naturligtvis, men ingen av kontrahenterna hade tagit kyssarna på allvar, och nu stod han inför det mystiska problemet av en liten flicka, som tog kyssarna på allvar! Detta var något att tänka på. Men ovan som han var vid alla slags tankespekulationer, hade han, innan han somnade den aftonen, kommit till den tröstande slutsatsen, som blivit ett av axiomen i hans liv.

”Det reder sig nog!”

Det ringde på dörren. Helena kom in i rummet, het i ansiktet och med glänsande ögon. David hjälpte henne litet tafatt av med kappan och stod länge och fumlade, innan han fick upp den på kroken vid dörren. Kyssar voro ej något, som så att säga ingingo i deras umgängessätt. Helena hade en dunkel föreställning om, att det ej var rätt att kyssas, då giftermålet var så osäkert, och han fogade sig därefter. Men mot slutet av varje möte drogos de magnetiskt till varandra, och ingen av dem ville erkänna, att det var detta förlösande ögonblick de båda väntat på, att det legat hemligt lurande under varje ord och varje rörelse.

Helena stod kvar mitt på golvet och såg sig omkring. Det smaklösa rummet gjorde henne nedstämd. Porträtt av Mayta i olika baletter prydde väggen ovanför soffan, och hon betraktade dem litet osäkert. En plötslig tanke på, hur Mayta skulle taga sig ut hemma i deras salong; denna flicka med de korta kjolarna och ett minimum av kläder och med svärtade ögonbryn, skrämde henne. Hon hade aldrig tänkt på, att om hon gifte sig med David Hencke, måste hon även gifta sig med hans familj.

David bad henne blygt att sätta sig i soffan. De voro som två barn borta på bjudning. Hon knäppte ihop händerna och såg på skrivbordet, vilket var fyllt av bläckplumpar. Den blå vårskymningen smög sig in genom fönstret och lägrade sig som damm över bord och stolar. Helena tänkte på, att när hon gått genom Humlegården, hade hon sett svällande knoppar på träden, och det hade varit en doft av vår i luften. David tände icke lampan. Hennes ansikte lyste vitt emot honom i skymningen. Det gick lättare att tala, när det ej var så ljust.

Det var tyst en stund. Inne ifrån våningen hördes någon spela en vals på piano. David Hencke trummade omedvetet takten med fingrarna mot skrivbordet.

”Du, David!” Helenas röst lät litet tvekande. ”Vi måste ha reda i det här.”

Han ryckte till. Kunde icke avgörandets stund uppskjutas! Varför kunde icke hon lita på att tiden redde upp allting?

”Jag skulle spela fiol för dig,” mumlade han, men hon tycktes ej höra honom.

”Jag förstår dig inte,” fortsatte hon, och hade han varit lyhörd, skulle han hört något bönfallande i hennes röst. Men han hade icke detta sinne, som läser mellan raderna och hör under orden, som är så oundvikligt för att kunna förstå en kvinna.

”Du berättar mig ju aldrig om dig själv.”

Han kände sig besvärad.

”Vad skall jag berätta?” sade han och tog en snabb överblick av den gångna händelselösa dagen.

”Å, att du ej förstår!” Hon log, men det var tårar i leendet. ”Allting, som rör dig har naturligtvis sin betydelse i mina ögon. Men du är ju som en hård mur.”

Egentligen var han litet smickrad, men aktade sig noga för att låta märka det.

”Är jag?” sade han endast och fortsatte att trumma på bordet.

”Å, vad du är envis!” utbrast hon. ”Jag kan vara ledsen en hel dag, bara för att du suttit tyst bredvid mig och låtit mig tala.”

”Blir du vid dåligt humör?” frågade han intresserad.

”Förskräckligt! Och alltsammans är ditt fel, du stygga, älskade gosse.”

Han skrattade. ”Om jag kunde begripa, vad du finner hos mig?” sade han.

”Jag älskar dig,” svarade hon enkelt. ”Och jag — jag börjar tro, att du tröttnat på mig!” Det kom så plötsligt, som om det varit detta, hon hela tiden tänkt på.

”Varför skulle jag tröttna på dig?” sade han endast. Men det steg något tjockt upp i halsen på honom, och han såg bort mot fönstret.

”Därför” sade hon, ”att det alltid är *jag,* som söker upp dig. Det är jag, som skriver och telefonerar och stämmer möte. Det måste ju vara så, eftersom ingen vet det — men allt det där är ju mannens göra — och om du visste, hur svårt det känns ibland.

”Gör det?” nu var det där i halsen nära att kväva honom.

”Ja visst! Förfärligt svårt! Och ibland, när jag ringer på till dig, låter det på din röst, som om du inte alls tyckte om, att jag ringde — och då tänker jag —” Hon tystnade.

”Vad tänker du?” sade han strävt.

”Att du inte alls bryr dig om mig, inte ett dugg — och att det bara är jag — och det känns så förödmjukande.”

Han satt tyst. Han visste, att det hon sade, var delvis sant. Det där eggande momentet, som för mannen betyder så mycket, fattades fullkomligt i deras förhållande till varandra. Det, att han fullkomligt visste, var han hade henne, att han aldrig behövde göra sig besvär för att träffa henne, aldrig behövde vara orolig för att han ej skulle få se henne, hade på sista tiden gjort honom litet mindre uppmärksam och mera fallen för att taga allt för givet.

Han betraktade henne ej längre som en främmande, underbar blomma, mera som en liten kvinna, vars önskningar han tillfredsställde på ett för honom behagligt och en smula lättjefullt sätt. Han var så säker på hennes ömhet, och även om hon ibland nekade honom en kyss, visste han alltför väl, att det behövdes mycken ringa övertalning, för att hon inom ett ögonblick skulle ligga i hans famn. Hon var så oerfaren på erotikens område. Han var hennes första, och hon slösade all sin ömhet på honom, utan en tanke på att hon med en smula mer återhållsamhet skulle vunnit mera. Men där han nu satt i skymningen, vällde en våg av

ömhet upp inom honom. Han kände sig så mycket äldre och mera erfaren än denna lilla flicka med de klara ögonen och det vemodiga leendet. Men, som en gång förut, knöt han även nu händerna i fickorna och sade till sig själv: ”Inte nu! Inte nu!”

Hon väntade stilla på hans svar och, utan att hon visste det, började tårarna rinna utför hennes kinder. Han flyttade sig plötsligt över i soffan.

”Du!” sade han lågt. ”Jag har visst inte tröttnat på dig.”

Hon nickade stumt.

”Du vill, att jag skall säga dig, att jag älskar dig,” fortsatte han litet osäkert, ty hennes närhet satte hans självbehärskning på hårt prov, ”men det är bara män, som kunna gifta sig, som få tala om kärlek med sådana små fina flickor som du.” Han bet sig i läppen, ty han uppfångade en halvkvävd snyftning. ”Och jag har ingen rätt,” sade han sakta. Gårdagens tankar kommo honom nu till hjälp. ”Jag *kan* inte gifta mig ser du, liten, kanske aldrig. Jag vill, att du skall känna dig fullkomligt fri. Jag är bara en bohêmare, och vi gifta oss inte,” han log för sig själv i skymningen, ”inte, om det ej är alldeles nödvändigt.”

”Men jag då!” sade hon hjälplöst.

”Du,” han försökte låta riktigt övertygande, ”du skall naturligtvis gifta dig med någon av din egen klass, en general eller dylikt,” här blev hans röst något svävande, ”och jag får komma och spela på ditt bröllop!”

Detta var mer än hon kunde uthärda. Hon reste sig.

”Var hängde du min kappa?” sade hon kort.

Han grep hennes hand.

”Varför skall du gå?” sade han. ”Varför kunna vi ej, innan det där storartade bröllopet, vara vänner som förut?”

”Dina begrepp om vänskap —” började hon. Men han drog henne ned till sig i soffan. Hon skälvde i hans famn. Så hade han aldrig kysst henne! Hon glömde allting annat, lät sig dragas med i hänryckningen. Den varma skymningen slöt sig allt tätare omkring dem. Han sade ingenting, men för första gången i sitt liv förstod han, att han i en kvinnas famn kunde finna mättnad för sin hunger efter ömhet, få sin längtan stillad och vaggas till ro som ett litet barn. Slutligen satte han sig upp och stack händerna i kavajfickorna. Hon smög sig intill honom, men han nästan stötte bort henne.

”Gå!” mumlade han.

”Vad menar du?” Hon kunde ej förstå honom, och åter darrade hennes röda mun. Skenet från en gatlykta föll in genom fönstret i en bred, vit väg ända fram till dörren.

”Jag kan inte ansvara för mig själv, om du stannar,” sade han kort.

Nu förstod hon och såg på honom med en stor, ljus blick. Nyss hade han förefallit henne som ett litet barn i hennes famn, och hon hade känt sig så stark emot honom, stark och moderlig. — Hon tog hastigt sin kappa och gick mot dörren. Han satt kvar och såg tyst på henne. Med handen på låsvredet vände hon sig om. Ljuset från gatan upplyste hennes ansikte.

”Du är mycket god!” sade hon med ögonen riktade mot den mörka gestalten i soffan.

Dörren öppnades och stängdes. Han hörde hennes steg avlägsna sig i korridoren och så blev det alldeles tyst. Då lutade han huvudet i händerna och stönade som ett sårat djur.

Helena sprang utför trapporna med blossande kinder, och nere på gatan var hon nära att flyga i famnen på Brandel, som kom långsamt gående med en stor cigarr i munnen.

”Å, tusan!” sade han häpen. ”Vad du ser glad ut!”

Helena blev förlägen. ”Jag — jag skall gå hem,” sade hon.

”Det skall jag också, jag menar till er.” Han såg forskande på henne, men hon undvek hans blick. De gingo en stund tysta bredvid varandra, var och en upptagen av sina tankar.

Helena märkte, att luften var alldeles blå. ”Det är våren!” tänkte hon, och hjärtat skälvde till. Men längst borta vid slutet av gatan färgade stadens ljus himlen rödviolett, och popplarna i Karlavägens planteringar avtecknade sig som svarta äreportar mot den egendomliga dagern.

En herre i en vid ulster kom hastigt gående och stötte ihop med Brandel under en lykta.

”Pardon,” sade han och tänkte gå vidare. Men så fick han se Brandels ansikte och stannade tvärt.

”Brandel,” sade han med ett kort skratt, ”sade jag inte, att vi skulle mötas än en gång i livet!”

Helena stannade några steg ifrån dem. Hon såg, hur Brandel ryckte till, och hörde hans låga koncentrerade röst säga med ett tonfall, som hon aldrig trodde, att den kunde få.

”Varför har du kommit hit?”

Den andres ansikte föreföll henne på något sätt välbekant. Men hon kunde ej påminna sig, var hon hade sett det. De få ord, som växlades mellan de båda herrarna, kunde hon icke höra, men en gång såg hon, hur den storväxte mannen i ulstern lyfte upp ansiktet och sökte urskilja henne med blicken. Med en obestämd känsla av obehag drog hon sig längre in i skuggan. Brandel kom emot henne, och uttrycket i hans ansikte var så hårt, att hon kände sig helt förskräckt.

”Vem var det?” sade hon.

Han gav henne en snabb blick.

”En äventyrare,” svarade han.

Vid hennes port tog han hastigt avsked.

”Men du skulle ju komma med upp,” sade Helena förvånad.

”Jag har ändrat mig,” sade han, och undvek hennes frågande ögon. ”Framför mina hälsningar!”

På Maggis skrivbord stod, så länge Helena kunde minnas tillbaka, ett litet amatörfotografi av Helenas far. Det var taget i Italien. Mitt i solskenet mot en vit mur stod Georg Willner med en hundvalp i famnen. Helena hade alltid tyckt om fotografien. Hela tavlan uttryckte så mycket kraft och liv, och hennes far såg ung och obekymrad ut.

När hon den aftonen kom in, gick hon rätt fram till skrivbordet och tog upp porträttet. Maggi satt och sydde i soffan och såg ej upp. Vissheten, att mannen på fotografien och mannen under lyktan var samma person, kom så plötsligt över Helena, att hon vacklade till, där hon stod. Maggi såg på henne.

”Vad är det?” sade hon. Men då hon märkte uttrycket i Helenas ansikte, förstod hon, att något måste ha hänt.

”Vad är det?” upprepade hon mekaniskt.

Men Helena ville ingenting säga, förrän hon fått klarhet i saken, och hon satte ned porträttet med ett uttryck av likgiltighet.

”Ingenting!” sade hon, och såg rätt framför sig. ”Det var bara en sak, jag kom att tänka på.”

Nanas liv växlade allt efter hennes stämningar och ensam, som hon var, följde hon sina infall, vilka ibland voro tämligen excentriska, helt och hållet. Fru Gade fordrade aldrig något av henne, och Nana hade samma frihet som en ung man i hennes ställning.

Hon drev omkring på gatorna i skymningen och studerade den stora stadens alla möjligheter, vetgirig, outtröttlig och med ett slags påtagen likgiltighet, som roade Willner mer än allt annat. Om någon på gatan intresserade henne, kunde hon följa efter denna gata upp och gata ned och med detektivinstinkt gissa sig till, vad mannen eller kvinnan framför henne hade för yrke och vanor. Hon tyckte om att från gatan se in i upplysta rum och kunde sätta ihop hela historier om familjen därinnanför, medan hon med händerna i fickorna stod lutad mot någon port mittemot i mörkret, till dess en polis gick förbi och granskade henne misstänksamt, eller regn och kyla drev henne vidare.

Hennes talang att skriva var varken stor eller ovanlig, och hon visste det. Med en smak för självplågeri, som var henne egen, brukade hon, efter att i timmar ha suttit vid skrivbordet, taga ned en av klassikerna från sin välförsedda bokhylla, och liksom en ung munk gisslar sig med repet, gisslade hon sig med de smidiga meningarna och det mäktiga språket, i jämförelse med vilket hennes eget föreföll oändligt matt och klumpigt. Och ändå fortsatte hon att skriva av en inre drift, som hos henne var lika stark som behovet av mat och dryck. Hennes arbete var hennes största glädje och största plåga: glädje, därför att det gav innehåll och spänning åt hennes liv, och plåga, därför att det alltid kvarlämnade en känsla av svidande otillfredsställelse i hennes hjärta.

Hon hade många vänner, mest bland unga pojkar, som bemötte henne kamratligt och gåvo henne förtroenden, som de aldrig skulle givit andra flickor, men det fanns ett uttryck av humor och förståelse i de bruna ekorrögonen, som uppmuntrade dem, och hon brydde sig ej om, ifall de ej voro artiga eller ej valde sina ord så noga. Hon hade kommit in i en krets av unga målare, som gjorde sitt bästa att ge henne stoff till böcker. Deras galna historier roade henne, och hon blev aldrig chockerad. De uppskattade, att hon aldrig sade ”hu då!” som andra flickor, och fastän hon ibland kunde säga dem sanningar på ett ganska rättframt språk och be dem försöka låta bli att bära sig åt som hamnbusar, sydde hon på samma gång i deras knappar och knöt deras halsdukar, när de skulle bort till någon professor, på samma sätt som en mor skulle gjort det.

Där var isynnerhet en, som var hennes speciella gosse. Han hette Gagge. Efternamnet visste ingen, knappast han själv, och han brukade säga, att han ej var säker på, att det stod i kyrkboken. Gagge var liten och spenslig med mörkt hår, ett smalt, livligt ansikte och ett par stora, runda, svarta ögon. Han såg ut som en liten italiensk pojke, som går omkring med en papegoja i bur, och fastän han var några och tjugu år, behandlade Nana honom som ett okynnigt barn.

Gagge var mer än tillåtligt bortskämd. Han hade en massa talanger, som gjorde honom ovärderlig i kamratkretsen. Han blåste flöjt, spelade på kam, berättade historier och sjöng till luta och mot slutet av festerna, som bestodo mera av dryck än av mat, fanns det alltid tjänstvilliga händer, som hjälptes åt att bära hem Gagge. Han berättade med stolthet, att han aldrig gått hem från ett kamratlag.

”Det tycker jag är ynkligt, om jag får säga,” sade Nana vid ett av dessa tillfällen, då han ruggig och med röda ringar kring ögonen förtrodde sig åt henne.

”Hm,” sade han och betraktade henne med ett lustigt uttryck i ögonen, i det han såg på, hur hon sydde en blå knapp i hans svarta kavaj. De befunno sig i hans ateljé och väntade på en flicka.

”Har du aldrig varit full?” sade han därpå och svängde med penseln.

”Nej!” svarade Nana lugnt, och bet av tråden, ”det har jag inte.”

”Så tråkigt! Då kan du ju inte förstå mig, och nu har du sytt i en blå knapp, där det skulle varit en svart.”

”Det fanns ingen annan, och en knapp är en knapp,” avgjorde Nana. ”För resten tar det sig riktigt bra ut,” tillade hon och höll upp kavajen på avstånd.

”Tack skall du ha!” han såg först på kavajen och sedan på sin tavla med kisande ögon. ”Kom hit och se, vad du tycker om det här.”

Nana lade bort kavajen och gick fram till honom.

Mitt i ett kaos av röda, blå och skära färger snurrade ett gult hjul, av dess gula färg fanns en liten klick här och där på duken, som om den slängts dit av misstag.

”Avskyvärt!” sade Nana. ”Du har bestämt inte nyktrat till än.”

”Åjo, jag doppade huvudet i iskallt vatten i morse, och håret är inte torrt än. Känn!”

Men Nana brydde sig ej om att känna på det våta huvudet. Hon såg på honom, där han stod med det åtslickade håret och med ett feberaktigt uttryck i ögonen.

”Stackars barn!” sade hon långsamt, ”vad skall det betyda?”

”Å, det är inte farligt, det är bara nyttigt med kallt vatten!”

”Jag menade tavlan.”

”Ser du det ej? Han brast i skratt. ”Jo, det är roligt att måla för sådana där. Det är en soluppgång. Det är faktiskt det bästa, jag gjort, och jag har gjort det på tre timmar.”

”Ser du det så där?”

”Ja visst. Åtminstone *känner* jag det så!”

”Stackars barn!” sade Nana åter.

”Jo, du är uppmuntrande,” mumlade han. ”Om du vore målare, skulle jag tro, att det bara vore futtig avundsjuka. *Jag,*” sade han, och slog sig för bröstet med penseln i handen, så att en grön färgklick stänkte upp på kinden, ”jag målar för fåtalet, och en gång i framtiden — — —”

”Var så snäll och bli inte högtravande!” avbröt honom Nana med en suck. ”Det är ju i kväll, som Max har ’skiva’. Jag tänker taga med mig en god vän dit.”

Gagge gned sig på kinden, vilket endast hade till följd, att den blev ljusgrön som en omogen tomat.

”Vem då?” frågade han intresserad.

”En liten flicka,” sade Nana och hennes röst blev vek som alltid, då hon talade om Helena. ”Men du får på hedersord lova mig att ej bli kär. Du går an, då du är som vanligt, men som förälskad är du rent odräglig.”

Han skrattade och började lägga ihop sina penslar.

”Och vad har du för erfarenhet av *det,* det skulle jag just vilja veta!”

”Tänk på Mayta,” där låg en aning hån i Nanas röst, ” ’vars leende är som sol på snö, och vars mun är som ett moget smultron’. Dina egna ord min gosse lilla.”

”Dem får du till skänks,” sade han ädelmodigt.

”Tack skall du ha! Men jag reder mig mycket bra dem förutan.”

Han kom fram till henne. ”Jag kan inte förstå, hur du kan skriva. För mitt liv skulle jag inte kunna få ihop en bok.”

Nana skrattade bittert. På förmiddagen hade hon haft en formlig andlig brottning, vilken som vanligt slutat med nederlag och klassikerna.

”Det är mycket enkelt,” sade hon. ”I första hälften av boken gör man sitt bästa att trassla ihop sina hjältars och hjältinnors liv, så man skulle skämmas att se dem i ansiktet, om de skulle taga sig det orådet före att livslevande stiga upp ur manuskriptet, på mitten kulminerar trasslet i en till synes outredbar härva, och i slutet av boken reder man upp härvan genom att taga livet av en del och låta en del gifta sig.”

”Det där låter som ett recept, och jag tror ej på det,” sade Gagge undrande.

”Låt bli då!” Nana slängde med benen, där hon satt på den höga ottomanen.

”Vet du vad!” Gagge knep ihop ena ögat. ”En kärlekshistoria skulle allt göra dig väldigt gott.”

”Tack så mycket för din vänliga omtanke! Men jag tycker inte om eldfarliga saker,” sade Nana och satte näsan i vädret. För resten finns där ingen, som ens för ett ögonblick, skulle tänka på att förälska sig i mig, det vet du mycket väl. Och det är just därför, ni gossar tycka så mycket om mig.”

”Jag skulle ha stor lust att lära dig litet om kärlek!” Det kom en tjuvpojksglimt i de svarta ögonen.

”Du!” Nana stirrade ett ögonblick förvånad på honom och brast så i skratt. ”Nej vet du vad! Har Mayta övergivit dig!”

”Hon har aldrig brytt sig om mig,” sade han. ”Det behövs rätt mycket pengar för att ha råd att älska balettflickor.”

”Min lilla gosse!” sade Nana beskyddande och reste sig upp. Hon var nära huvudet högre än han. ”Var nu inte fånig!”

— — — — — — — — — — — — —

Uppe i Max’ ateljé gick det den kvällen rätt livligt till. En osande fotogenlampa hängde i taket och spred ett osäkert ljus över det stora rummet, som en gång varit en vindskammare. Ett fönster stod öppet och slängde gnisslande fram och tillbaka på sina rostiga gångjärn. Haken, som skulle hålla fast det, hade för länge sedan gått all världens väg. Ute småregnade det och dropparna slogo tungt mot plåttaket.

På ett skrällande piano spelade Gagge Beethoven. Det vill säga, ingen kunde visserligen förstå, att det var

Beethoven, förrän han själv med stolthet omtalade, att han nu dragit igenom halva ”Appassionata”.

”Skräll litet Mozart nu!” ropade en röst bortifrån den av ett par lådor och en filt improviserade soffan.

Den, som ropat det, en vacker pojke med ett blossande, hett ansikte kastade i detsamma cigarretten han nyss tänt utåt golvet och reste sig upp.

Det var Max. Han gick tungt över golvet så att plankorna knakade, och i det han stödde sig mot Gagges axel, spelade han med ett finger de första takterna till en känd slagdänga. De andra skrattade, och Helena, som satt ensam i ett hörn, drog litet på munnen. Hela tillställningen var en stor missräkning för henne. Hon hade väntat sig ett spirituellt sällskap, som improviserade vers och diskuterade konsthistoria, och vars medlemmar hade det där omskrivna draget över pannan som tyder på, att snillet dväljes därinnanför. Här voro nu en hop klumpiga pojkar, som drucko öl, åto smörgås och rökte som skorstenar under det de sågo ut, som om detta vore deras enda mål på dagen och så mycket som möjligt försökte dölja detta faktum för varandra. Samtalet rörde sig för tillfället om hur mycket sprit man tålde, och Helena häpnade över, hur stora kvantiteter dessa ungdomar tycktes kunna sätta i sig.

Allt det fjärilslätta, obeskrivbara, som hon trodde tillhörde konstnärslynnet, fattades totalt. Gagge kom fram till henne och slog sig, trots Nanas varnande blickar, ned vid hennes fötter. Nana själv satt mitt i kretsen och rökte oavbrutet, under det att en ung man med ett bistert uttryck av humor i sitt ansikte, berättade för henne om hur han en gång följt med ett landsortssällskap på turné.

”Nå,” sade Gagge och knäppte sina smala målarhänder om knäna. ”Vad tycker ni om det här? Det är ingen sprall på dem i kväll. De ha ingen sprit i sig.”

”Behövs det?” sade Helena och såg ned på det mörka huvudet.

”Om det behövs! Då först kommer den sanna svenska anden över dem. Ni skulle bara höra Petrus efter ett par glas. Han drar hela Fröding och sedan hjular han över golvet.”

Helena skrattade mot sin vilja. Gagge såg upp till henne, det var något i hennes skratt, som kom hans stolthet för när.

”Hör på!” sade han beslutsamt. ”Ni borde inte döma, förrän ni hade sett litet bakom kulisserna.”

Hon rodnade. ”Jag har inte dömt,” sade hon.

”Jo, det har ni! Tror ni inte att jag har iakttagit ert lilla söta ansikte, allt sedan ni kom in. Ni hade väntat er så mycket av oss. Och här sitta vi nu som en hop bönder och göra ingenting av allt det, som står i era franska romaner, för det är därifrån ni fått det förstås!”

Han såg upp till henne med ett leende, som blottade hans vita tänder.

”Kanske!” erkände Helena småleende.

”Ja, vad var det jag sade! Och nu väntar ni att vi efter en arbetsdag ska vara kvicka som fransmän och säga saker, som det står i era franska romaner. Vet ni hur vi lever?” En smal hand med en målarfläckad tumme lades i Helenas knä. ”Vi dricka, förstår ni, dricka tills sol, måne och alla små aftonstjärnor snurra runt som bengaliska eldar i huvudet på oss, och då först se vi syner och vandra på lycksalighetens ö, och efteråt måla vi av bara fan. Förlåt uttrycket, men fan är en mycket verksam medlem av vårt kotteri.”

”Måste ni verkligen dricka?” sade hon undrande.

”Å, Herre Gud, lilla flicka, visst måste vi! Det är både föda och konst för oss. Men vi dricka inte jämt, det är bara periodvis,” tillade han som ett slags tröst, då han märkte uttrycket i Helenas ögon.

”Men ibland önskar jag,” sade han och knöt händerna, ”att ruset skulle vara litet längre. Det är inte roligt att vakna upp från ett ställe, där palmerna susa och apelsinerna digna från träden, till en dragig ateljé, odiskade fat och en ovettig hyresvärd.”

”Hallå, Gagge!” ropade Nana och tog cigarretten ur munnen. ”Kom ihåg, vad jag sade dig i förmiddags, är du så snäll.”

Gagge skrattade muntert. ”Vet ni hur ni skulle målas,” fortsatte han oförskräckt. ”Mot ett pärlgrått sammetsdraperi med ett helt fång av snödroppar i famnen.”

”Gagge!” varnade Nana med rynkade ögonbryn. I detsamma rycktes dörren upp, och Georg Willner steg in åtföljd av några unga konstnärer. Nana gjorde en rörelse, som om hon velat skydda Helena från synen, och Helena drog hårt efter andan.

Georg Willner steg fram mitt under ljuskronan, sträckte högtidligt ut handen och pekade på Nana, som mötte hans glada blick med ett dystert uttryck.

”Se, där är hon ju!” sade han patetiskt, ”och jag, som letat hela dagen efter dig! Var har du varit?”

”I Gagges ateljé,” svarade Nana buttert.

Han tog av sig hatten och Helena såg, att hans ansikte var starkt upphettat.

”Nå, det var då en skön bekännelse!” sade han.

”Och där friade jag till henne.” Gagge var med ett skutt framme på golvet. Willner skrattade högt.

”Jo, det här är just sköna historier: Går det här pianot att spela på?”

”Nej, bara att skrälla på.” Det var Gagge, som talade.

Georg Willner slog sig ned vid pianot, strök det grå håret ur pannan och började spela. Om han nu tog varligt på tangenterna, eller om pianot inte tålt vid Beethoven, utan mera var anpassat efter Bachs pärlkaskader, hur som helst, lyckades han locka fram vackra toner. Pratet upphörde, och var och en försjönk i sina egna tankar. Lätta, trippande steg hördes på vinden utanför och in steg Mayta, Mayta i vit aftonkappa och med famnen full av skära rosor. Gagge, som stått mitt på golvet, föll ögonblickligen på knä och sade:

”Sköna gudinna, eftersom jag bara druckit ett glas pilsner, vågar jag antaga, att detta ej endast är en uppenbarelse, utan en flicka av kött och blod.”

”Dumbom!” sade Mayta. ”Jag tittade bara in för att säga, att om någon vill gå på Operan i morgon, så finns biljetter att avhämta, Riddaregatan 11.”

Helena spratt till: Davids adress! Och nu kände hon igen Mayta. Gagge låg alltjämt på knä.

”Får jag följa er till porten?” sade han.

”Nej!” sade Mayta, och hennes klingande skratt tycktes uppfylla hela rummet. ”Någon väntar på mig nedanför.” Och därmed försvann den vita aftonkappan och de skära rosorna, och Gagge tillbringade återstoden av aftonen, tuggande på en otänd cigarrett under surmulen tystnad.

”Skall jag spela mer?” frågade Willner med ryggen åt sällskapet och fortsatte så, utan att vänta på svar.

Helena reste sig sakta. Om hon kunde smyga sig ut, innan han upptäckte henne! Hon hade kommit ända till dörren, då Willner fick syn på henne. Musiken slutade plötsligt med ett par falska ackord, som väckte upp allesammans, och han stirrade på Helena med ett uttryck, som om han hade sett en ande. Helena höjde litet på huvudet och mötte fast hans blick, och Nana såg för första gången, vilken obestridlig likhet det dock fanns mellan far och dotter.

En liten vindpust kom farande in genom fönstret och kom lampan i taket att svänga av och an på sin rostiga krok, och gångjärnen gnisslade sorgset, utdraget. En lång stund betraktade de två varandra under tystnad. Sällskapet i ateljén förstod obestämt, att något hänt, och förhöll sig avvaktande. Gagge tuggade sin cigarrett och såg ned i golvet. Willner steg upp och gick emot Helena. Ovillkorligt drog hon sig litet åt sidan, och han märkte det genast.

”Jag antar, att du ej vill taga mig i handen,” sade han lågt. ”Men om jag finge följa med dig en bit, kunde jag få förklara en del saker, som kanske skulle kunna lända till min ursäkt.”

Helena böjde tyst på huvudet. Hon kunde ej säga något, ty ångesten snörde till om hennes strupe, och hon kastade en vädjande blick på Nana, som lutat sig tillbaka mot väggen och slutit ögonen, som om uppträdet plågat henne.

”Nana!” sade Willner kort. ”Skulle du också vilja följa med.”

Nana reste sig. ”Jag antar,” sade hon med ett skratt, som var mycket olikt Maytas, ”att här även behövs en försvarsadvokat.”

De gingo ut ur rummet.

Så småningom avlägsnade sig den ena efter den andra av sällskapet, och natten erövrade staden, som om den under dagens lopp samlat sig till anfall på något undangömt ställe, och tystnaden, vilken hållit natten sällskap, gled som en skugga i dess spår. Vattnet i Strömmen, som glittrat i blått och guld i solskenet, rann nu svart och tyst, som om dess ande blivit släckt och en enslig nattvandrare, vilken en lång stund stått och stirrat ned i dess djup, drog sig med en rysning tillbaka.

Uppe i Max’ ateljé dansade Gagge under den slocknande fotogenlampan en tyst och högtidlig solodans med ett tömt konjaksglas i vardera handen, medan Max själv låg utsträckt på lådorna och filten och sov.

Våren hade kommit plötsligt detta år. Man hade knappast hunnit glädja sig åt svällande knoppar och spirande strån, förrän björkarnas späda blad brustit ut, och gul och vit och blå krokus lyste från rabatterna. Och nu blev det en fullkomlig kapplöpning i naturen. Redan när solen, som sov allt kortare stunder, började jaga rosenskyar över himlen i öster, vaknade alla vårens röster till liv. Det var sus och viskningar och lyckliga, låga skratt. Klibbiga, våta blad bredde ut sig för att torka i solen, häggen visade stora knoppar, och i gräsmattorna tindrade daggens klara tårar.

Stockholm svepte med en kunglig gest om sig den gröna silkesmanteln. Doften och friskheten från parkerna slog in på gator och torg och sam i den blå luften. Solskenet sken på den torra, vita trottoaren, så det gjorde ont i ögonen, och på Stureplan stodo gummor och sålde stora fång med påskliljor, narcisser och violer. Den, som kom gående nedför Sturegatan, fick blomdoften emot sig som en glad överraskning, och människor köpte och gingo omkring med violer i kapporna och logo, när de möttes. Vattnet i Strömmen blev allt blåare, allt eftersom himlen antog en mer sommarlik färgton.

Helena hade mycket svårt denna tid att hålla sig inne. Hon tog långa promenader utåt Djurgården eller

Ladugårdsgärde och ibland uppåt Söder för att se på inloppet och känna den friska havsluften komma svepande in med vinden. Det var en spänd, orolig blick i hennes ögon. Hon hade ej sett sin far, sedan den kvällen, han hade följt henne hem, och den promenaden hade ej givit mycket resultat. Hon hade knappast hört, vad han sagt, så förvirrad och uppjagad hade hon varit. Hemkommen hade hon talat om alltsammans för Maggi, och Maggi hade sagt henne sanningen. Helena önskade, att hon fått behålla sin tro, att Georg Willner var död. Sanningen, brutal och obarmhärtig, som den var, hade kastat om alla hennes begrepp. Hennes liv hade varit uppbyggt på en lögn, och lögnen hade omgivit henne som en hög mur för att skydda henne från de hårda vindarna utifrån. Nu var muren nedriven, och hon vacklade för orkanen. Hennes lilla värld, som hade varit ljuvlig, trygg och solmättad, hade plötsligt fått en vid utsikt och inför den stora vidden smälte Helenas förra värdesättning ihop till en skrämmande litenhet. Löften hade brutits och band slitits av, som varit henne heliga, och nu tycktes det henne, som om döden skulle varit en så mycket försonligare lösning.

Hon hade aldrig känt sin egen mor. Maggi, som under hela Helenas liv burit på en hemlighet, blev henne plötsligt helt och hållet främmande. Fadern var henne förhatlig. Ur detta tillstånd uppväxte en ensamhetskänsla, som slöt sig omkring hennes hjärta som en vallgrav kring en borg. I och med ensamhetskänslan kom grubblet, som aldrig hade haft insteg i hennes själ. Hon kunde ej värja sig för det. Om det kommit emot henne med ärliga vapen i öppen strid, hade hon kanske kunnat slå tillbaka det, men nu kom det smygande, listigt, försiktigt och hon visste om intet, förrän det likt en svart vildfågel slog sina klor i henne. Och hennes själ, som var ämnad att utveckla sig långsamt som en blomknopp i solen, vaknade upp i vild disharmoni.

Maggi förstod det, men kunde ej hjälpa henne. Hon visste alltför väl, att sådant måste utkämpas i ensamheten. Och Nana, som tyckte sig varit vaken i hela sitt liv, kunde ej förstå, kanske mest därför, att hon började hålla mer av Willner, än hon själv ville erkänna och att alla angrepp emot honom satte henne i försvarsposition. Brandel, som kanske skulle kunnat hjälpa, var bortrest. Han brukade försvinna långa tider ifrån Stockholm. Ingen visste, var han fanns. Posten hopades på hans skrivbord, ty till ingen gav han sin adress. Icke ens Maggi kände till dessa intervaller i hans tillvaro. Somliga sade, att han reste med en ung och skön dam, andra att han låg i spännande och intrasslade affärer, men ingen visste något med bestämdhet. Han kom tillbaka frisk och solbränd, kanske ännu mer korrekt i sin klädsel än förut, men med de blå ögonen lysande innerst inne av något nyss upplevat.

Så återstod endast David Hencke. David Hencke med sin ofilosofiska syn på tingen och sina svävande begrepp om rätt och orätt. Och till honom kom nu Helena med sin ångest och sitt grubbel. Han förstod icke alls. Det var ju fatalt, att Helenas far dykt upp på detta sätt, det måste han ju medgiva, men varför det hos henne skulle uppväcka en sådan storm, kunde han alls icke fatta. Mera invecklade historier hade han väl hört, och så kysste han henne, så att de bägge höllo på att mista andan. Och därpå sade han, att han alltid sagt, att giftermål var ett dumt påhitt. Folk blev bara olyckliga av det!

Helena vände sig till Nana.

”Ja,” sade Nana. ”Hela tillställningen är förbaskat idiotisk! Människor borde väl begripa att s. k. verklig kärlek reder sig utan löften och prästens välsignelse. Och gör den inte det, så är det inte kärlek och vigselringen är endast en stämpel under en förfalskad skrivelse. Och kyrkan — —” hon tystnade plötsligt, då hon mötte Helenas grå ögon. ”Men vad har du med det här att göra?” sade hon retligt. ”Gå ut och lek i solskenet, barn!”

De sutto inne hos Nana och Johannes kyrkklockor ringde dystert, ty det var begravning.

”Nana!” sade Helena, och hennes ögon vidgades. ”Tror du inte på Gud?”

Nana tvekade litet. ”Var och en har sin tro,” sade hon undvikande.

”Men du — du!” sade Helena envist.

Nana böjde sig fram över skrivbordet och betraktade henne. Aldrig hade hon sett någon så lik en blomma, så litet skapad för grubbler och den ondes hårklyverier. ”Det är sådana, som skola lysa upp jorden, medan vi andra göra grovarbetet,” tänkte Nana. ”Det är också en uppgift!”

”Hur har du kommit att tänka på detta?” frågade hon.

”Därför att jag bett Gud om hjälp, och hjälpen har inte kommit.”

Nana satt alldeles handfallen. Gud ingick icke i hennes begrepp. Hon hade en hel negativ trosbekännelse, som ibland kunde driva henne till förtvivlan. Hon hade störtat hela barndomens ljusa tro i avgrunden och ej funnit någon att sätta på den Högstes tron i stället. I hennes själ var ett gapande tomrum, och jorden och stjärnorna beskrevo sitt kretslopp, utan att hon längre kunde följa med. Efter att ha studerat filosofi och religionshistoria, hade hon med ett tag kastat alltsammans och med ett slags humor, som ej var mycket långt från galenskap, citerat Goethes ord:

”Will kein Gott auf Erden sein, sind wir selber Götter!”

Men stackars Nana fann snart nog, att hennes och människornas likhet med Gudarna var mycket obetydlig, och att Anatole France i all sin cynism hade rätt, då han kallade jorden ”en smutsfläck i världarnas oändlighet”, och en tid höll hon sig till Anatole France, till dess hans sätt att håna världen och dess skapare blev henne olidlig. Hennes huvud var proppfullt av andras visdom, och hon svängde som en pendel från den ena till den andra, alltid med en skymt av hopp, att just denne siste skulle räcka henne sanningens pärla. Ibland greps hon av hjälplöst hat mot världens upphov, därför att människorna skapats med en längtan att öppna alla lås, men av en underlig ödets ironi fått fel nycklar. Och där satt nu lilla Helena och frågade, om hon trodde på Gud!

Hon gick upp och stängde fönstret för att slippa höra den dova klangen av kyrkklockorna.

”Helena!” sade hon, ”om jag kunde förstå, varför somliga människor måste ha namn på allting! Hela världen är ju som ett stort apotek, fyllt av flaskor med olika etiketter på, och prästen är apotekaren, som tar ner från hyllorna och säger: ’Här är den Helige Ande, här är själen och här den onda anden, som man skall kämpa emot!’ och ger oss in det i små och smältbara doser. Men ser du jag har gjort som ’Döbeln vid Jutas’, i ett tag strukit alla medikamenterna från bordet. Det är namnen, som komma folk att gå omkring och göra reklam för sin tro, som om den vore någon slags patentmedicin. Det kan mycket väl hända, att den känsla, som jag erfar, då jag njuter av en skön blomma eller står framför ett fjällandskap belyst av solen är densamma, som kommer dig att knäppa händerna och bedja till Gud.”

”Jag förstår inte,” sade Helena sakta.

”Nej, var glad att du inte gör det! Man förstår inte, förrän man varit i helvetet, och det är inte platsen för sådana små blomster som du. — Jag förstår inte riktigt heller!” tillfogade hon med en suck och tände en cigarrett.

”Men kärleken,” sade Helena, ”den är jag riktigt säker på. Det är den, som gör oss goda.”

Nana gav henne en snabb blick. ”Vad vet *du* om kärlek?” sade hon.

Helena blev förvirrad. Hennes hemlighet låg i det ögonblicket på hennes läppar, men Nana var för tillfället alltför upptagen av sina egna tankar för att vara mottaglig för andras förtroenden.

”Kärleken är ingenting för mig!” sade hon kort med omedveten egoism. Men i detsamma hon sade det, var det något, som ropade till inom henne: ”Dåre!” sade det högt och tydligt. Hon log för sig själv. Helena, som alltid levde i en atmosfär av ömhet och kärlek, betraktade henne undrande.

”Men jag vet,” fortfor Nana och såg tankfullt på den blå röken, ”att om kärleken behagade knacka på min dörr, skulle jag släppa allt, det jag hade för händer, och bli dess ödmjuka och hängivna slavinna, ty sådan är jag!”

Gagge kom ut från sin ateljé, stannade utanför porten och knäppte alla knapparna i sin överrock, ty trots värmen i luften frös han som en hund. ”Brrrrr!” sade han och skakade på sig, så såg han upp och fångade en glimt av blå himmel ovanför den smala, mörka gatan. En flicka med en vit duk på huvudet skakade en dammtrasa genom fönstret i huset mittemot. Gagge viftade muntert åt henne med sin målarfläckade näsduk, men hon snörpte på sin körsbärsmun och drog sig förnärmad tillbaka, och i tämligen dåligt humör fortsatte han nerför gatan. Han undvek tappert att titta åt kaféer och brödbutiker och önskade att han, som en häst, haft skygglappar för ögonen. Genom en massa slingrande gator, där fulla karlar trätte, lastautomobiler spredo en vedervärdig lukt, där de som väldiga stridsvagnar slamrade över gatstenarna, och smutsiga barn lekte i rännstenen, kom han ned till Kungsträdgårdens grönska och blomdoft.

Vackra damer i eleganta vårdräkter snuddade förbi honom och efterlämnade en svag doft av essence på hans nötta rockärm, herrar i grå damasker, blanklädersskor och livrockar svängde med silverbeslagna promenadkäppar, och små vitklädda barn med ansikten som blomknoppar drogos i vagnar av sina prydliga barnsköterskor; och Gagge svor över överklassen, och njöt på samma gång av den bild av vår och skönhet den lyckats skapa åt sig mitt i den rökiga, larmande staden. En karl gick omkring med en knippa röda och blå ballonger, som gjorde sitt bästa att försöka draga honom upp i rymden, och framför sig hade han en låda med kautschukbollar och grisar, som kunde blåsas upp under gällt pipande. Det var en fröjd! Hur hungrig Gagge än var, kunde han aldrig motstå karlen med ballongerna och de pipande grisarna. Han köpte en blå ballong och en pipande gris och med dem fortsatte han som en ung dåre sin väg genom Kungsträdgårdens allé.

Just när han för tredje gången blåste upp grisen, som pep, som om den varit i färd med att slaktas, mötte han Nana och Georg Willner.

”Hej!” sade Gagge och viftade glatt med den hastigt skrumpnande grisen. ”Livet har ändå sina poänger.”

Nana skrattade. Hon hade en röd hatt med en fjäder i och en mörkblå promenaddräkt, vilket gjorde, att hon såg ovanligt bra ut.

”Vad är det med dig?” sade hon.

Gagge blåste upp grisen. ”Jag har funnit, att jag inte behöver mera för min salighet än en sådan här gris och en vårdag.”

”Skola vi taga denne filosof med oss på Operakällaren?”

Willner såg på Nana och log.

Gagge försökte se likgiltig ut. ”För all del!” sade han artigt. ”Jag har min gris!”

”Den blir du inte fet på,” sade Nana. Både hon och Willner voro uppfyllda av en välvillig känsla mot hela världen, och så drogo de Gagge med sig på Operakällaren. Gagge protesterade milt.

”Jag har inga manschetter!”

”Pu!” fnös Nana föraktligt. ”Det finns i alla fall inte i ditt förråd.”

När kötträtten serverades, och hovmästaren slagit i rödvinet, sade Gagge långsamt:

”Sista gången jag åt var i går morse, och jag är alldeles säker på, att det ej var en kötträtt.”

”Tala om det för den där feta och röda grosshandlaren mitt emot oss,” sade Nana, ”så kanske han får biffsteken i vrångstrupen.”

”Ånej,” sade Gagge, ”jag vill visst inte taga livet av honom. Det är i alla fall den där feta och röda grosshandlaren, som har kovan, och fastän han inte kan skilja en häst från en stugvägg på ett konstverk, så köper han det, därför att det är fint att köpa tavlor, och jag lever på hans känsla för det fina.”

”Du är en humbug.” Nana såg ut över salen.

”Ja!” svarade Gagge allvarsamt,” jag är en humbug, och,” tillade han med ett skratt, ”jag undrar just, hur jag skulle knaggla mig fram annars.”

I den stora matsalen hördes ett dovt mummel av prat och slamret av knivar och gafflar. Beskäftiga kypare sprungo fram och tillbaka mellan borden, korkar smällde, och oupphörligt kommo nya människor in, vilka trängde sig fram till sina bord med ett påtaget uttryck av likgiltighet. Här uppgjordes och avslutades svindlande affärer mellan två rätter, här diskuterades politik och fördes obarmhärtig kritik över dagspressens hållning gent emot den och den frågan, och här drevs flirt mellan unga personer, som ej hade en aning om, att en betydelsefull blick från ett par vackra ögon över ett champagneglas kunde vara begynnelsen till åratals missräkningar eller lycksalighet.

”En värld i smått,” sade Nana, ”och jag tycker inte om den.”

”Men det gör jag.” Willner nickade till ett par bekanta vid ett annat bord. ”Jag tycker om livets brännpunkter.”

”Och ni menar, att Operakällaren vid lunchtid skulle vara en sådan!” log Gagge, som nu började känna en skön fyllnad i magen.

”Ja visst!” Willner tände en lång cigarr och betraktade uppmärksamt tändstickan, han höll i sin hand, till dess den brände honom på fingret. ”Det ligger i luften varhelst en hop människor äro församlade och äro uppfyllda av tanken på det egna jaget, som jag kan slå vad om, att de flesta äro här: Spelborden i Monte Carlo, börsen i New York, tjurfäktningarna i Spanien och,” han slog ut med handen, ”Operakällaren vid lunchtid; om man skulle destillera ut själva det väsentligaste från alla platser i en jätteapparat, skulle man få fram ett ämne, som prövat mot osjälviskheten skulle starkt reagera som själviskhet.”

I detsamma stego ett par damer upp från ett bord längre bort i salen och gingo mot dörren. För att komma dit måste de gå förbi Willners bord.

”Helena,” sade Maggi hastigt, ty det var hon. ”Skulle du vilja fortsätta ut ensam.”

Helena, som redan upptäckt sin far, var glad att få undslippa. Willner, vilken nu fått syn på Maggi reste sig upp.

”Får jag slå mig ner vid ert bord?” Maggis svarta ögon mötte en sekund Willners. Hon hade ej sett honom, sedan han rymde från henne i Italien. Han gav henne en beundrande blick. Inte en skrivelse hade han fått ifrån henne, sedan han lämnade henne, och nu mötte hon honom på en restaurang med ett leende, som om han vore en angenäm bekantskap, hon skilts ifrån några dagar förut. Maggi satte sig bredvid Nana efter att

ha presenterats för Gagge, vars trötta målarögon genast uppfattade varje säregenhet i hennes ansikte. Under samtalets lopp, som rörde sig om lätta ämnen, värdesatte Maggis svarta ögon Willner bit för bit. Han kände det och började prata forcerat, under det att han ej ett ögonblick vågade se på henne.

Långsamt, obarmhärtigt ryckte hon av honom allt detta, som hon i åratal i fantasien begåvat honom med. Sist stannade hennes blick vid det slappa draget kring hans mun, och så störtade för Maggi Willner den man hon älskat ned från den piedestal, hon i vanmäktig dyrkan hållit honom på. Instinktivt förstod han det själv. De obarmhärtiga, svarta ögonen lämnade ingenting kvar, och den glada, sorglösa Georg Willner tycktes sjunka ihop i stolen och med ens bli gammal. Utan att ett ord blivit yttrat förstodo de båda, att det nu var oundvikligt slut. Maggi kände en befrielse så stor, att hennes själ tycktes lyfta sig på starka vingar, och medan hon såg ned på bordet ryckte ett leende kring hennes mungipor. Nana betraktade ett ögonblick henne och Willner och kastade sig så in i en diskussion med Gagge om den nyaste konsten. Men de två, som på detta sätt blivit lämnade åt varandra, sade fortfarande ingenting.

Willner satt där modlös och besvärad och kände sig för första gången i sitt liv ej vuxen en situation. Han förstod, att det i själva verket alltid hade varit Maggi, som haft övertaget. Redan hennes stolta tystnad, efter det han lämnat henne, då tusentals andra kvinnor skulle skrivit hysteriska brev, hade på ett underligt sätt kuvat honom. Han hade aldrig fått klart för sig, om hon ännu älskade honom, eller om hans flykt varit en lättnad för henne. Och allt eftersom åren gingo, och tystnaden växte till en väldig klyfta emellan dem, blev det honom mer och mer tydligt, att hon icke älskade honom. Så blev hon för honom den enda kvinnan, vars kärlek han förverkat, och liksom Maggi hade satt upp honom på en piedestal, hade han upphöjt henne över alla andra kvinnor i sitt hjärta. Hemresan hade företagits under en vansinnig förhoppning, att hon skulle taga emot honom.

Slutligen böjde sig Maggi fram över bordet. ”Jag måste gå nu! Helena väntar,” hon såg Willner rätt in i ögonen. ”Minns du,” fortsatte hon med låg röst, ”att jag alltid förr i världen brukade säga ’au revoir’ till dig. Jag kunde aldrig skiljas från dig, om det än var på den kortaste tid, utan de där orden, som tydde på ett återseende, och så jag längtade efter det där återseendet. Den här gången,” hennes blick mötte fast hans, ”säger jag ’farväl’!”

Han reste sig. ”Och nu,” sade han bittert, men hejdade sig. Vad skulle ord tjäna till, allt hade redan blivit sagt!

När Maggi kom ut upptäckte hon, att det hade blivit vår.

Djurgårdens träd hade från späda blad och ljus grönska övergått till mörkgrön lummighet. Pilträden sträckte ut sina grenar långt över vattnet, och de solglittrande vågorna, som slogo in mot stranden, stänkte silverkaskader över bladen. I svandammen summo svanorna, sträckte på halsarna och pöste upp sig bländande vita i solen. Uppe i backarna lyste ekarnas blad bjärtgröna, och under dem lekte solkattorna på den mjuka gräsmattan. Vårlök och sippor hade redan blommat ut, men maskrosornas gull var strött överallt, och mörkgröna grodblad bredde ut sig som stora, klumpiga fötter efter någon jätte.

David Hencke hade tillbringat hela förmiddagen därute. Han hade druckit kaffe på det lilla vita konditoriet nedanför Skansen och sedan strövat omkring bland alla vårens härligheter. Långa stunder hade han legat under en gammal knotig ek och lyssnat till fågelsången och vågskvalpet. Bullret från staden hördes på långt håll som ljudet från någon jättestor arbetande fabrik, och då och då pep en liten ångfärja gällt till. Ibland satte han sig upp och lyssnade, ty han tyckte sig höra musik någonstädes, men lade sig åter ner med ett leende. Nu på våren sjöng det i hans huvud av tusen melodier. Musiken började få en ny betydelse för honom. Fiolen hade blivit en förtrogen vän, som tog del i hans sorg och glädje.

Där han låg och stirrade upp mot himlen, där ett och annat ulligt strömoln seglade förbi, kom Helenas

ansikte oupphörligt för honom, och han erfor en behaglig känsla av att vara älskad, som väl hörde samman med den vackra, soliga dagen. Han sade sig själv, att han ej hade en aning om, hur detta skulle sluta, och han slöt ögonen och tyckte sig känna hennes kyssar på ögonlocken. Suset i träden vaggade in honom i en drömlik stämning. Han vaknade icke ens upp ur den, när han långsamt gick in mot staden. På Djurgårdsbron stannade han. Han mindes dunkelt legenden om det sjunkna Vineta. Strandvägens palats reste sig över alléns grönska och vattnet, det blå vattnet, gled in mot staden, som om det velat draga den till sig. ”En sjunken stad,” mumlade han, och drömstämningen grep allt fastare tag kring hans hjärta.

Icke ens människorna omkring honom väckte upp honom. Han gick förbi en gård, där en blind musikant stod och vevade sitt positiv och sjöng en frälsningssång. Den lilla bleka flickungen bredvid honom hade ett par stora stjärnögon, fördunklade av tårar. David Hencke ertappade sig själv med att stå och gråta över den enfaldiga melodien. Han var överansträngd av för mycket arbete och visste icke av det själv. Flickans stjärnögon förföljde honom utefter hela gatan, och då han vred om nyckeln i sin dörr, stodo ännu tårarna honom i ögonen.

Inne i hans rum satt Helena på den röda schaggsoffan. Han blev ej ens förvånad. I en dröm möts man ju av de mest oförutsedda händelser! Hennes ansikte var mycket blekt, och munnen lyste röd. Innan hon hunnit säga något, hade han dragit henne häftigt intill sig och kysst hennes mun.

”Min lilla flicka!” mumlade han. ”Min lilla flicka!” och nu visste han, att det var detta, han hela dagen längtat efter och ej efter fiolen.

”David,” sade hon, ”jag har kommit för att stanna hos dig.”

Han log. Drömmen fortsatte tydligen.

”Rätt och orätt finnes inte till!” fortsatte Helena exalterat. ”Jag har grubblat och grubblat och kommit till denna slutsats. Jag är *din* — din egen.”

Hon lutade sitt ljusa huvud mot hans bröst, och hon hörde hans hjärta slå med starka, sjungande slag. Han strök henne över håret, och hon slöt ögonen. Det där starka, klappande hjärtat gjorde henne lugn. Hon hade ej sovit på ett par nätter, och nu stod hon ej ut längre. Det sved i hjärnan, och hjärtat värkte. Hon glömde alla bevis, varmed hon skulle övertyga honom om, att det var hennes rätt att bliva hans, att hon icke längre hade några skyldigheter mot någon i denna förvirrade värld. Hon lyfte upp ansiktet mot honom.

”Förstår du?” sade hon med ett darrande leende. ”Jag vill bli din!”

Då vaknade David Hencke upp ur drömmen, och hans hjärna blev åter klar. Han såg ned på det mjuka ansiktet och på ögonlocken, som voro svagt blåaktiga som pärlemor.

”Hon förstår inte!” tänkte han, ”inte kan en flicka som hon förstå.”

”Helena!” sade han fast. ”Du får visst inte gå och kasta bort dig på mig. Tänk på den man, du en gång skall gifta dig med.”

Hon såg undrande på honom. Hur kunde han tro, att hon i det ögonblicket tänkte på en annan man. Hon skulle tillhöra honom hela livet, och ingen annan man skulle någonsin taga hans plats.

”Du förstår mig inte,” sade hon.

”Jo,” svarade han, ”visst förstår jag!” och i det ögonblicket växte David Hencke till en man. ”Du är en liten god och modig flicka. Men jag tar inte emot den gåvan. Jag vore en usling, om jag gjorde det.”

Han drog sig ifrån henne. Hon stod ett ögonblick obeslutsam. Hela dagen hade hon varit uppfylld av ett slags ångestfyllt jubel, och nu med ens sjönk alltsammans bort.

”Skall jag då gå?” sade hon sorgset.

Hans ögon voro fästade på henne med ett längtansfullt uttryck.

”Du kan väl inte begära,” sade han, ”att jag skall skicka bort dig.”

Hon gick långsamt mot dörren. Han stod stilla och knöt händerna så hårt, att naglarna trängde in i köttet.

Den lilla gestalten vid dörren tycktes sjunka ihop.

Han sprang fram och öppnade för henne. Hon såg upp, och i nästa ögonblick låg hon i hans famn. Han kysste henne mycket ömt och varligt. Så böjde han sig ned och kysste hennes små händer och sköt henne milt ut genom dörren.

Staden är mycket liten. Små, små röda hus, som se ut som om ett barn byggt upp dem ur sin leksakslåda, ett torg som kallas Stortorget med ett leksaksrådhus med ett lustigt torn och en klocka, vars visare obevekligt och för evigt stannat på tolv. Och tiden kunde icke stå mera stilla där, om alla invånarna stannat sina klockor på tolv. Utanför brusar livet förbi; medför ständigt nya intryck, ombildar världar och kullkastar konungatroner, men den lilla staden dåsar lugnt i solskenet vid sidan av den stora stråkvägen.

Därmed må visst icke sägas, att ej stora händelser uppröra detta lugna vatten: att rådmanskan fått en ny hatt med blommor i från Stockholm, och att stadsbudet fått ärva, äro saker vars betydelse diskuteras i det oändliga. Det behövs ingen resehandbok för att hitta i staden. Det finns en gata. Från denna löpa små, smala gränder ned mot sjön, överskuggade av träden, som sträcka sig ut över de röda plank, som omgärda trädgårdarna. Byggningen är ej huvudsaken, det är trädgården, och trädgården har alltid en silverkula. En sådan där rund glänsande kula, som speglar solen och himlen och återger tingen i orätt perspektiv, och runtomkring den lysa de blåaste förgätmigej. Den där silverkulan är nog ägarens stolthet. Alltid är den fin och putsad och glänsande, och därinne bo en röd stuga, en grön trädgård, en sol och en blå himmel, underligt förvrängda som i en trollspegel. Barnen leka omkring den, och ibland lyftes ett litet rött, svettigt ansikte upp för att med stora, förvånade ögon stirra in i kulan.

Näst efter silverkulan är bersån med dess stenbord på klumpig fot ett oeftergivligt villkor för hemtrevnaden. Här skäres rabarber och drickes elvakaffe på fat. Solen lyser på de gröna bladen, så att de bliva genomskinliga och sagoaktiga och kasta skuggor och solfläckar på den bruna sanden och det grå bordet.

Inga ingenjörer med matematikhuvuden och måttband ha linjerat upp staden. Den enda gatan går i en skarp krök, som gör, att man plötsligt står på torget, som om man gjort en kullerbytta i en kurva. Bredvid det lilla rådhuset, vilket mellan två väldiga lindar tittar fram som ett litet kaninhuvud mellan två väldiga kaninöron, reser sig en modern och förståndig hjärnas konstruktion, ett slätt vitt hus, som tycks göra sig lustigt över leksaksrådhuset. På ömse sidor om torget ligga rådmannens och den rike handelsmannens hus. Bakom rådmannens fönster prunka de grannaste pelargonier och på handelsmannens trappa står varje afton handelsmannen, bredbent och trygg, och mediterar med pipan i munnen över stadens vidare utveckling, ty handelsmannen är en pamp i stadsfullmäktige. Utanför torget tager den breda, vita landsvägen vid, och bortom åkrar och ängar står skogen mörk.

Helena kom dit i syrenernas tid. Från ångbåten såg staden ut som en stor syrenbukett, och syrendoften låg som ett osynligt moln i luften. Skära, violetta och vita syrener! De hängde i klasar över de röda planken, och på marken under dem lågo deras blomblad strödda som en skir matta.

Helena tog in på ett matställe, pensionat vore för mycket sagt. Det var ämnat för tio personer, men där fanns endast summa två. Helena och en gammal herre, som en gång varit officer, men som nu endast hade kvar en krampaktigt militärisk hållning och en värja över sin säng, och med dessa attribut gick under titeln major. De brukade äta vid ett stort bord, som var ämnat för tio, och liksom ett par kända män lämnade de konversationen åt tystnaden. Den lilla trinda värdinnan, vars händer alltid tycktes upptagna med koppar, kaffekannor och karotter, tassade tyst ut och in mellan salen och köket, ätande sin frukost på gående fot. Mellan tuggorna framkastade hon då och då ett:

”Äggen äro väl nog varma?” eller ”kaffet var visst litet grumligt!”

Till hennes heder må anmärkas, att kaffet aldrig var grumligt. Som smält bärnsten flödade det ner i kopparna, och majoren sörplade det i sig långsamt och med välbehag. Hans ögonlock voro alltid sänkta över ögonen. Någon gång uppfattade Helena från dessa ögon en snabb blick, som minst av allt kunde kallas pensionerad. Skarp och klar, som om den ännu vore van att kommendera soldattrupper! Men liksom svärdet hålles i slidan för att ej bli slött, så tycktes han dölja sina ögon under ögonlockens mjuka hölje av samma orsak.

Mitt framför Helenas ögon, där hon satt vid matbordet, hängde en väggbonad med orden: ”Fager unger sven tager sig en vän”, broderade i gobeläng. På ena sidan en dalmas i gult, på den andra en dalkulla i blått. Därbredvid ett förstorat porträtt av ett brudpar: värdinnan med sin salig man. Båda olyckliga, uppstyltade och förgrämda, som om de just lovat att endast älska varandra i nöd, och all ”lust” vore av ondo. Konung Oscar och drottning Sofia bildade pendangerna. Drottningen med en hektisk, röd fläck på vardera kinden, och konungen utan varje färgansats så när som på ett par emaljblå ögon. En byrå i ett hörn, fylld med porslinskattor, förgätmigejvaser, klocka i blått sammetsfodral och porträtt av barnen i Amerika, fullbordade interiören.

Helenas rum låg inåt den gröna trädgården. Den var så grön, som om man sett på den genom ett grönt glas; till och med sanden föreföll grön, ty träden spredo en grönaktig skugga. Här i det svala rummet inåt den gröna trädgården föreföll det Helena, som om tidens klocka stannat. Det kändes som att ro i en lätt båt upp mot en stark ström. Man ser på vattnet; det forsar och brusar, som om båten ginge med stark fart, men blickar man så upp, märker man, att båten ej rört sig ur stället. I början blir man het och otålig, men upptäcker slutligen, att det är rätt skönt att sitta där i solskenet på floden med gröna stränder, blått vatten och klar genomskinlig luft omkring sig. Och även om man glider en smula tillbaka betyder det ej så mycket, ty det följer en känsla av overklighet med det där att ej komma ur stället, som gör, att man känner sig och handlar som i en dröm.

Så var det också för Helena. Hennes dagar gledo bort. Ljuvliga, solmättade dagar och tankarna, som på sista tiden farit som vilsna fåglar, stucko nu huvudena under vingarna och sökte ro. Hon tyckte sig ha hamnat i en sagans värld, och liksom i sagan var där alltid blå himmel och strålande sol. På morgonen, när hon drog upp gardinen, skrattade den stora, glada solen henne rätt i ansiktet, och om aftnarna föll den i långa, darrande strålar in i matsalen. Som ett jättestort, rött klot rullade den ned i sjön, och vågorna, som långa och sugande drogo in mot land, förde med sig en glans av rosenrött. Och när solen gått ned lägrade sig tystnaden som en mur runt staden.

Och här i tystnaden och naturens närhet upptäckte Helena en ny värld. Människorna och stadens buller hade dolt den för hennes blickar. Hon kunde ej få igen sin gamla syn på tingen, någonting hade glidit undan henne, men känslan av att ha förlorat något gjorde, att hon försökte fylla tomrummet i sitt hjärta med nya ting. Tvivlet, som smugit sig in överallt, till och med i hennes religion, som förefallit henne så bergfast, hade rört om hennes värld, som när en ovarsam hand river omkring i ett omsorgsfullt ordnat puzzle, och när hon åter försökte ordna bitarna, fick hon till sin förvåning fram en ny bild. Denna nya bild steg långsamt

upp i tystnaden omkring henne och fyllde den med färg och skönhet. Det var, som om det ständigt legat ett tyst, vänligt leende i luften. När hon vaknade, hade det funnits i hennes drömmar och gled som en skugga undan från hennes säng, och det nästlade sig in i den nya bilden i hennes hjärta och göt sol däröver.

Naturen var god, och naturen låg närmast ursprunget. Om nu ursprunget var gott, behövde man ju bara skrapa bort gråstenen för att finna guldet! Obekymrad om naturens orättvisor som hon ej såg eller icke ville se, strövade hon omkring i skog och mark, kännande sig så nära livets hjärta, som om hon varit ett med blommorna och träden.

”Färska ägg till salu i Skogstorpet!”

Det var en solig eftermiddag, som Helena läste annonsen uppspikad på ett plank vid Storgatan. Därunder stod en noggrann redogörelse för var Skogstorpet fanns beläget. Helena beslöt sig för att gå dit. Hennes värdinna hade samma morgon klagat över äggbristen.

Efter att ha gått vilse några gånger kom hon så äntligen fram till Skogstorpet. En liten röd stuga med vita knutar, framför vilken ett väldigt potatisland utbredde sig. Göken gol någonstädes långt borta, och nerifrån fälten hördes en klar röst ropa på korna. Varje strå, varje blad glänste som en liten spegel, och doften av barr och kåda kom med vinden från skogen bakom torpet.

Dörren stod öppen och Helena steg in i ett kök, där kopparkärlen glänste på spiselhyllan. Ingen hördes eller syntes i närheten. Dörren till det andra rummet stod på glänt och hon öppnade den. Hon blev lika förbluffad, som om hon befunnit sig i ett förtrollat slott och fått löfte att gå i alla rummen, utom i ett, men så en dag ej kunnat motstå lusten utan vridit om nyckeln.

En studerkammare med skogsgröna tapeter, vackra tavlor på väggarna och bokhyllor fyllda med böcker! I ett hörn stod en mahognybyrå och putade ut med magen och vid fönstret ett stort skrivbord. En gammal förgylld spegel återgav rummet i sitt matta glas, och mahognymöblerna blänkte. Fortfarande ingen mänsklig varelse! Skogen stod mörk strax utanför fönstren. Helena gick fram till skrivbordet, där låg Karlfelts Vildmarks- och kärleksvisor uppslagen, och hon satte sig i skrivbordsstolen, som var så hög, att hon ej nådde ner med fötterna.

På ett egendomligt sätt kände hon sig genast hemmastadd i rummet. Allt var henne så välbekant, att hon endast fann det underligt, att ej porträtt av hennes släkt och vänner stodo på skrivbordet. Hon bläddrade i Karlfelt och började läsa utan att tänka på, att man ej har rättighet att gå in i andras rum och sätta sig att läsa i andras böcker. Hon kom först till medvetande om detta obestridliga faktum, då hon hörde steg bakom sig.

”Torparen!” tänkte hon och svängde hastigt runt i stolen.

Och än en gång fann hon, att hon vridit om nyckeln i ett förtrollat slottsrum. I arbetsdräkt och grova stövlar stod Brandel i dörren. Hans ansikte var brunbarkat som en skogsarbetares, men uppe i pannan, där mössan suttit nedtryckt, löpte ett vitt band som en bindel. Utan att säga ett ord stirrade de på varandra. Brandel fattade sig först.

”Är du alldeles säker på, att du inte är en liten ande!” sade han.

Helena log. ”Och du då!” sade hon.

Därmed var förtrollningen bruten. Innan Helena visste ordet av, hade han sprungit fram till henne, lyft upp henne ur stolen, som om hon varit en liten docka, och kysst henne på kinden.

”Förlåt!” sade han skrattande, ”men jag måste försäkra mig om, att jag ej var utsatt för synvillor!”

”Är du säker nu då?”

Han såg skälmskt på henne. ”Jag skulle gärna vilja pröva en gång till!” sade han.

”Ånej,” log Helena. ”Jag, som kom hit för att köpa ägg!”

”Det är jag, som säljer dem,” sade han. ”Jag har höns, en ko, en häst och en liten trevlig gris.”

Helena såg sig omkring i rummet. ”Jaså, det är hit du försvinner, när folk inte vet, var du är!”

”Ja visst, det är egentligen här jag lever. Bland mina förfäder måste ha funnits en riktigt äkta bonde, som nu går igen i mig.”

Hon tänkte på den Brandel, hon kände i Stockholm, den korrekte, artige mannen, och jämförde honom med den solbrände bonden framför sig, och jämförelsen utföll till den senares fördel.

”Jag känner inte igen dig,” sade hon. ”Jag undrar vad ma— skall säga om detta.”

Men Brandel hade ingen lust just då att tala om Maggi. ”Om det ej är alldeles nödvändigt,” sade han, ”så tala ej om detta för henne. Glädjen med detta, är just det, att ingen vet om det. Jag älskar det här livet, men jag älskar det, som man älskar och omhuldar en vacker fantasi, vilken man vet skall försvinna, om man talar om den.”

”Skall jag gå?” sade Helena.

”Varför det?”

”För att ej störa fantasien!”

”Lilla barn!” sade han och såg på de grå ögonen. ”Jag är glad, att du kommit. Låt detta bli vår hemlighet.”

Och denna hemlighet mellan dem blev en föreningslänk, som under sommardagarna fäste dem allt närmare vid varandra. De strövade omkring i skogen tillsammans på de stunder, som Brandel icke måste ägna åt jordbruket, och han visade henne alla de vackraste ställena.

Djupt inne i skogen, där pyrolan lyser vit mot den gröna, mjuka mossan och doftar som en underbar parfym i en balsal, kunde de sätta sig ned och prata. Det var, som om de aldrig förut känt varandra och nu byggde upp sin vänskap på ny grund. Livet i staden föreföll dem båda så främmande. Nuet uppfyllde dem helt.

”Har du märkt,” sade Helena en gång, ”att dagarna flyta samman till *ett* alldeles som vågorna i sjön, som följa tätt på varandra. När den här tiden är slut, kommer jag att se tillbaka på den som en enda, lång, solig dag uppfylld av blomdoft och skogssus.”

De sutto uppe på en bergklint. Nedanför dem böljade ett sädesfält, och längst bort drog sjön en strimma av blått. Brandel satt litet bakom Helena, och hans ögon dröjde vid hennes vackra nacke och det ljusa fjunet, som lätt krusade sig därovanför. Hon vände sig halvt om, och han såg, hur solbränd hon blivit och att ögonen hade fått ett nytt uttryck. Han kände en viss äganderätt till henne. Hon hörde samman med hans skog, hans stuga, hela hans vackra fantasi.

”Och när jag minnes den här tiden,” sade han och log, ”kommer jag endast att minnas dig.”

I samma ögonblick han hade sagt orden, kände han sig på något sätt trolös mot något, som hänt i hans förflutna liv, och för ett ögonblick tyckte han sig se Maggi, men synen lämnade honom fullkomligt oberörd, och åter vände han sig mot den vackra nacken och det ljusa håret. Egendomligt nog hade hans ord haft

samma verkan på Helena; förgäves försökte hon framkalla de känslor, hon hyst för David Hencke och en känsla av blygsel färgade hennes kinder purpurröda.

”Hur är det?” Brandel böjde sig litet närmare henne. Då föll en medaljong från hans klockkedja i hennes knä. Boetten sprang upp, och båda två sågo ned på Maggis bild, som log emot dem från medaljongens infattning.

En lång stund var det alldeles tyst.

Brandel vågade ej sträcka fram handen och taga medaljongen. Slutligen sade han:

”Jag älskade henne!”

Helenas tankar flögo tillbaka till de gångna åren. Hon såg Brandel och Maggi i förmaket hemma hos dem, hon såg Maggi vid pianot och Brandel i soffhörnet med sina ögon med ett längtansfullt uttryck fästade på henne. Hon såg dem komma hem från en långpromenad utåt landet, och hörde dem under middagen oupphörligt göra hänsyftningar på, vad de sett eller talat om under promenaden. Alltid hennes mor och Brandel tillsammans! Att hon icke hade förstått! Hon såg upp.

”Jag måste gå hem nu,” sade hon och försökte le. Så steg hon hastigt upp; medaljongen föll i marken.

Innan Brandel hunnit hindra henne, hade hon sprungit nerför berget, och först när han skymtade hennes klänning långt borta mellan träden, uppfattade han, vad som hänt, och han, som hittills ansett sig gammal och stadgad, började som en skolpojke springa efter den ljusa klänningen. Han snavade över en stubbe och föll raklång i den djupa mossan.

”Gamla dumbom!” sade han och slog knytnäven mot stubben, så handen blödde.

”Och så skall jag då resa!” Georg Willner stod vid fönstret i Nanas rum. Aftonsolen föll snett in genom fönstret, och dammkornen dansade i en bred väg över rummet. Nana satt vid skrivbordet och såg tankfullt på hans breda axlar.

”Skall — skall icke! Skall — skall icke!” sade hon för sig själv, som om hon hade ryckt bladen av en prästkrage.

”Du har varit mycket god emot mig hela denna tid,” fortsatte han, som om han gjort upp ett bokslut, ”och jag är dig mycket tacksam.”

”Skall — skall icke, skall — skall icke!” hamrade det som en stångjärnshammare i Nanas huvud.

”Jag är ändå ingenting annat än en vagabond, som drager från trakt till trakt, utan annan packning än en smula gott humör.”

Nana slöt ögonen. Hon kände, som om *hennes* packning blivit henne för tung, så tung, att hon aldrig skulle kunna röra sig ur stället. Porten slog med en hård smäll igen till hela den värld, som Willner öppnat för hennes ögon, och hon fann sig åter innesluten i denna lilla kammare med de många böckerna på hyllorna och manuskripten, som aldrig skulle tryckas i skrivbordslådan. Hennes fantasi skulle då aldrig finna sig tillrätta i de land, som den själv skapat? Ty det måste finnas — finnas någonstädes långt i fjärran.

”Jag har blivit så van vid dig,” fortsatte Willner, leende för sig själv, ”att jag ej vet, hur jag skall kunna reda mig utan dig.”

Hon öppnade ögonen. ”Varför finner han ej de rätta orden?” tänkte hon trött. ”Om han gjorde det, skulle jag

följa honom vart som helst!”

Men Willner hade ej en tanke på, att Nana skulle följa honom.

Han gick över golvet till bokhyllan.

”Ibland, när jag är ensam därborta,” sade han och såg sig omkring, ”skall jag minnas det här lilla rummet. Jag kommer att minnas det, som man minnes det, man drömt om natten. Skall du också minnas mig?”

”Så litet han vet!” tänkte Nana undrande, ty hon visste, att hennes tankar aldrig skulle lämna honom. Det var så likt Georg Willner att samla minnen som vackra bilder, vilka man ibland tager fram och ser på i sin ensamhet. Han visste ingenting om de levande minnen, som fräta likt obotliga sår.

”Han skall glömma mig,” tänkte hon bittert, ”glömma mig för någon blond Katinka, som inte har mer förstånd, än vad som ryms på min tumnagel.”

”Och du är så ung!” sade han och undrade över det bittra uttrycket kring hennes mun.

”Ja, jag är så ung.” Nana log hånfullt. ”Inte är väl du avundsjuk på min ungdom?”

Han steg häftigt upp. ”Jo, jag är avundsjuk!” utbrast han. ”Avundsjuk på din ungdom, din klara, oberörda blick på livet, avundsjuk på att du nu går till mötes alla de år, jag måste lämna. Tror du då, att det är så roligt för en sådan som jag, att se håret bli vitt, då själen alltjämt är lika ung och äventyrslysten. Man blir vingklippt förstår du och kan bara flaxa helt ynkligt med vingarna, medan örnarna draga förbi däruppe.”

”Du är inte vingklippt på länge än!” sade hon. ”Jag tycker, att du just nu står i begrepp att draga bort med örnarna.”

”Jo,” sade han allvarsamt. ”Jag är vingklippt. Det blir ingen örnflykt den här gången. Jag känner, att jag blivit gammal på det, att jag så ogärna vill fara.”

Nana spratt till. Kanske orden skulle komma till sist.

”Har du då aldrig känt avund?” frågade han, utan att märka missräkningen i hennes ansikte.

”Jo!” sade hon långsamt. ”En gång har jag verkligen känt det. Men det var inte mot någon av mitt eget kön. Det var en ung man, en gosse nästan, som jag en gång såg på en badort. Jag kände honom knappast. Han hade väl också något svårt i sitt liv, som vi alla, men jag visste det inte, och han föreföll mig som den mest avundsvärda människa.”

”Varför det?”

”Det sades, att han var ett geni. Kanske var han det. Han hade ett par underbara, blå ögon, som ännu endast uttryckte ungdomlig kraft och övermod, men som sågo ut, som om de speglade det skiftande livet omkring sig och gömde det. Allt hos honom uttryckte den där tilltron till sig själv, som är så vanlig hos en målmedveten man, och hos en kvinna med vacker toalett.”

”Nana!” Willner skrattade. ”Du är elak. Men jag förstår ej riktigt, vad det var du avundades: de där underbara, blå ögonen eller självtilliten.”

”Alltsammans! Jag såg honom oupphörligt, hörde honom spela piano, såg honom dansa med små söta flickebarn och spela biljard med äldre herrar, som redan hade flintskallar och runda magar, och som betraktade honom med samma uttryck i ögonen, som jag antar, att jag själv hade, när jag såg på honom.”

”Högst smickrande för sagde unge man att ständigt ha dina ögon riktade på sig!”

”Dumheter! Jag tror knappast, att han såg mig. För mig har han emellertid blivit personifikationen av kraft och lycka. Han hade hela livet för sig. Livet och lyckan! En gång kommer han att erövra världen som en ny Napoleon, och jag skall vara den förste att hylla honom.”

”*Trots* din avundsjuka!”

”Ja, trots den!”

Han vände sig mot bokhyllan och började läsa böckernas titlar. Nana steg upp, gick fram till honom och slog armen om hans skuldra.

”Tag mig med!” sade hon med en liten skälvning på rösten.

Han tog blicken från böckerna och såg forskande in i hennes ansikte, som om han funnit något nytt att läsa däri. En stund sågo de stadigt på varandra. Slutligen gjorde han en liten grimas.

”Nej, min gosse lilla!” sade han.

Hon gick hastigt ifrån honom.

”Jaså, det är så du har betraktat mig hela denna tid,” sade hon strävt. ”Jag visste inte det, och jag — jag *älskar* dig!”

Orden kommo alldeles oöverlagt, och när hon sagt dem, blev hon blodröd i ansiktet. Med två steg var han framme hos henne och tog henne så hårt om handleden, att hon var nära att skrika högt.

”Säg om det där!” sade han kort och befallande. Det blev tyst ett ögonblick. ”Om du vågar!” tillade han leende.

Hon slet sig lös. ”Du driver med mig,” och hon gick mot dörren. Men i detsamma hon lade handen på dörrlåset, vände hon sig om och blev stående, som om hon gripits av en tanke. ”Inte sade jag, att jag älskade dig!”

Orden kommo långsamt och gäckande, och han såg hastigt på henne. De bruna ekorrögonen stodo fulla av tårar. ”Du får förlåta mig, men jag lever i en sådan fantasivärld, att jag har litet svårt att skilja på alla konvenansens lagar. Men,” tillade hon lågt, ”nu fick du ändå veta det.”

Han såg icke alls smickrad ut. ”Lilla barn,” sade han, ”man älskar inte mig. På sin höjd svärmar man för mig en kväll. De här högtidliga känslorna passa mig inte alls. Och där finns så många andra.”

”Vilka?”

”Å, en ung flicka har väl alltid —”

”Men jag är inte någon ’ung flicka’,” avbröt hon honom häftigt. ”Jag har aldrig svärmat på det där dumma sättet, som alla andra flickor, som börja med kadetter och sedan passera alla graderna uppåt.”

”Du menar väl inte,” sade han, ”att du älskar mig på fullt allvar. Det är farligt att säga sådana saker! Jag skulle kunna tro det, och då —”

”Och då — —?” upprepade hon snabbt.

Han ryckte på axlarna: ”Man är väl inte mer än människa!”

Han gick fram till fönstret och såg ut, och han tänkte att Nana bodde som uppe i ett fågelnäste. Långt under honom låg Stockholm, och han kände sig nästan frestad att hoppa från tak till tak, så nära tycktes de ligga varandra.

”Jag vet en liten fiskarby därnere,” sade han långsamt, utan att se på henne, ”där befolkningen talar en fullkomlig rotvälska, så att man lika gärna kunde bo på en obebodd ö. — Runt omkring flyter vattnet blått, kristallklart. — Man ligger i timmar nere på den gula, heta sanden. Vattnet är blått, himlen är blå — ett vitt segel synes vid horisonten som en stor vit svan, så försvinner också det, och man är ensam med himlen, havet och den gula sanden.”

Nana drog ut en skrivbordslåda och tog upp stora buntar med tättskrivet papper och började riva sönder det ark för ark. Han rusade fram och tog tag i hennes arm.

”Är du tokig! Vad gör du?”

”Bränner mina skepp!” sade hon beslutsamt.

Och hon fortsatte lugnt att riva sönder det arbete, hon i åratal sysslat med: novellen om den sköna Eleanor, som rymde till främmande land, den glada historien om flickorna på Adelsnäs, sagan om trollet Trullerutt och vargarna. Ett ögonblick stod han förvånad och såg på henne, så förstod han, och ett leende for blixtlikt över det kraftiga ansiktet.

Hon vände sig mot honom. ”Nu kan jag fara!” sade hon lugnt. ”Det var hela min egendom.”

De mätte varandra med blickarna, som för att söka utröna vem, som var den starkaste. Han tog upp klockan, och nu log också hon.

”Snälltåget söderut går 9,10,” sade han.

Dagarna, lika varandra som smultron uppträdda på ett grässtrå, gledo så hastigt sin väg, att Helena en morgon med en suck upptäckte, att hon stannat i tre veckor, och nu måste fara ner till Maggi i Borgholm.

Brandel hade lovat att henne till ära tända en riktig valborgsmässoeld uppe på berget av allt bråte, han samlat. Sedan Helena tillbringat dagen med att taga avsked av staden, det lustiga rådhuset, silverkulan och bersån, gick hon på aftonen vägen upp till Skogstorpet.

Nyponblommorna hade slagit ut på ett par dagar och blommade i skärt och vitt vid sidan av vägen. Kornknarren lät höra sitt hesa knarrande läte borta från kornfälten, som nästan gingo i blått, och i väster brann himlen röd som en väldig valborgsmässoeld. Helena gick och tänkte på en versrad av Karlfelt: ”Nu öppnar nattglim sin krona!” Hon kom ej ihåg mer än första raden. Det låg något förväntansfullt i den, som om naturen höll andan i bävande tystnad, medan undret skedde. Över kornfälten stod en svag månskära, ännu blek mot den ljusa dagern, och lätta röda skyar seglade sakta däruppe. ”Nu öppnar nattglim sin krona!”

Hon drog djupt efter andan. De senaste dagarna hade varit fyllda av en underlig oro, som gjorde henne förskräckt för sig själv. Icke var hon väl så flyktig, att hon ena dagen var färdig att giva sig åt en, och nästa dag svärmade för en annan! Otroligt! Två blå fjärilar jagade varandra framför henne på den vita vägen, och en syrsa surrade i gräset, som om den blivit tokig av glädje. Helena log. Så stannade hon. Om hon skulle låta bli att gå! Om hon skulle låta honom sitta däruppe på berget och vänta hela den ljusa sommarnatten! En liten asp bredvid vägen skälvde, och dess blad darrade i luften. Hon gick långsamt vidare. Nu skymtade Skogstorpet mellan träden. De hade kommit överens om att möta varandra uppe på berget. Hon såg dit. Då

slog en röd flamma upp mot himlen som en eldtunga.

”Han har redan tänt den!” mumlade hon och började springa upp mot berget med klappande hjärta. Hon kom fram flämtande och blossande röd. Brandel satt nära elden och stack då och då in stickor och kvistar. Han såg ej upp, när hon kom, därför att han kände, att hans blick var så fylld av glad förväntan, att han ej vågade möta hennes. Hon satte sig bredvid honom. Han kastade en snabb blick åt sidan. Hon satt där som en liten Buddhabild med korslagda ben och stirrade med sänkt huvud in i elden. Eldtungorna slickade hungrigt åt sig stickor och strån, och det knastrade och fräste om dem.

”Tycker du om det?” sade han lågt. ”Jag tyckte, jag gärna kunde tända den genast. Det blir i alla fall inte så mycket mörkare.”

Helena nickade tyst.

”Kom!” sade han, ”här blir för varmt.”

De gingo längre ut på berget och satte sig på ett par stenar litet ifrån elden. De vågade ej se på varandra. Brandel var medveten om, att han var förälskad i Helena, men för henne flöto alla känslor samman i ett enda virrvarr.

”Helena!” sade han efter en lång tystnad. ”Får jag berätta litet om mig själv för dig?”

”Gärna!”

”Jag tror,” sade han med ett leende, som hon ej såg, ”att jag hade en mycket olycklig barndom. Egentligen var jag ett livligt och glatt barn, men mina föräldrar ville ha mig så mycket som möjligt lik alla andra. De satte det konventionella högre än allt annat, och deras barn skulle bli ett under av korrekthet. Följden var, ser du, att jag blev en liten olycklig, lillgammal pojke, som skämdes över sin egen förnumstighet och vid varje steg snavade över ordningsregler. Jag uppfostrades efter böcker, som skulle alldeles förkvävt all ursprunglighet hos mig, om ej det ursprungliga varit så starkt, att det trotsade både band och regler.”

”Varför berättar han det här för mig?” tänkte Helena.

”Följden blev endast,” fortsatte han, ”att jag växte upp till en man, som till det yttre kanske, var allt det, hans föräldrar önskat, men som innerst var delad i två varelser, som stredo med varandra på liv och död. Förstår du?”

Han höll upp. Han såg endast konturen av en röd kind.

”Så träffade jag Maggi!” Åter log han för sig själv, och Helena ryckte upp ett helt flak mossa och kastade det utför branten.

”För mig blev hon personifikationen av mitt andra jag, mitt oregelbundna, fantasifyllda jag, och därför älskade jag henne. Jag träffade henne också under omständigheter, som vädjade till allt inom mig, och medan jag försökte hjälpa henne, förälskade jag mig ohjälpligt i henne.”

”Varför säger han detta till mig?” tänkte Helena åter.

”Men hon,” sade han, och följde med blicken den fina konturen av Helenas arm, ”har aldrig älskat någon annan än Georg Willner.”

”Hon älskar honom inte längre,” mumlade Helena, och åter rasade en handfull mossa nedför berget.

”Inte?” sade han, ”men då gjorde hon det. Förstår du, att för mig blev det här livet en säkerhetsventil. Här

får jag vara mig själv, tänka mina egna tankar och lyda mina impulser, och jag tycker om det mer än allt annat.”

”Jag förstår!” sade Helena och vände sitt ansikte mot honom. ”Men varför säger du allt det här till mig?”

”Därför,” svarade han, ”att jag vill be dig bli min hustru.”

Härpå följde en lång tystnad och elden, som i en stund pyrt helt stilla, slog plötsligt i en flamma upp mot himlen.

”Jag vet inte —!” sade hon. ”Jag kan inte — —!”

Han reste sig. ”Du behöver visst inte svara nu,” sade han allvarligt. ”Kom det så oförberett?”

Helena log för sig själv, ty hon visste inom sig, att det var detta, som fyllt hennes dagar med glädje denna tid.

”Men ma—!” sade hon.

”Jag kan inte förklara varför,” svarade han leende, ”men jag älskar ingen annan än dig. Du uppfyller både mina dagar och nätter, och jag *längtar* efter dig — — — om du visste!”

Helena såg upp till honom. Han tog bägge hennes händer för att hjälpa henne upp från marken. Men när han drog upp henne, kom hon tätt intill honom, och plötsligt, oemotståndligt slog han armarna om henne, och de kysstes, medan månskäran stack upp över de mörka trädtopparna, och en trast gav till en gäll, klar vissling inne i skogen.

— — — — — — — — — — — — —

Dagen därpå kom Helena in till Stockholm. Hon skulle endast vara där ett par timmar och sedan fortsätta med middagståget.

Hon kom fram till Strandvägen i detsamma som vaktparaden marscherade förbi, och mitt i folkträngseln mötte hon David Hencke. De stannade och hälsade på varandra, fastän folk trängdes på alla sidor om dem. Helena såg upp till honom.

”Det är något, jag måste tala om för dig” — sade hon sakta.

Han log över hela sitt bruna gossansikte och tänkte säga något, då ett par människor trängde sig emellan dem, och de skildes åt av folkströmmen.